

Eelarvenõukogu Teemapaber Nr 2

Eesti struktuurse eelarvepositsiooni korrigeerimised ja kuidas nendega edasi elada (kui peab)

Ricardo Vicente

Eelarvenõukogu
Estonia pst 13, 15095 Tallinn
+372 668 0661
info@eelarvenoukogu.ee
www.eelarvenoukogu.ee

Vastutava autori e-posti aadress:
ricardo.vicente@eestipank.ee

ISSN 2806-1470
ISBN 978-9949-606-94-8 (pdf)

Eesti struktuurse eelarvepositsiooni korrigeerimised ja kuidas nendega edasi elada (kui peab)

Ricardo Vicente

Märts 2022

Lühikokkuvõte

Käesolevas töös uuritakse Euroopa Komisjoni, Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) ja OECD poolt tehtud korrigeerimisi Eesti struktuurse eelarvepositsiooni, SKP lõhe ja nominaalse eelarvepositsiooni andmetes. See näitab, et struktuurse eelarvepositsiooni ja SKP lõhe andmete korrigeerimised on suured ja märgiparandused on tavalised, mis näitab, et struktuurse eelarvepositsiooni hinnangud on ebatäpsed ja ebausaldusväärsed ning SKP lõhe hinnangud on ebatäpsed ja küsitava usaldusväärsusega. Töös väidetakse, et need hinnangud ei ole hea alus eelarvepoliitika kujundamiseks ja hindamiseks. Eeldades siiski, et neid kasutatakse jätkuvalt, pakutakse töös välja ja arutatakse lihtsat meetodit struktuurse eelarvepositsiooni künniste arvutamiseks ning lihtsat algoritmi, milles kasutatakse makromajanduslike põhinäitajate koondhinnangut, et hinnata, kui usaldusväärsed on struktuurse eelarvepositsiooni ja SKP lõhe hinnangud ning kui tõenäoline on, et struktuurse eelarvepositsiooni märk muutub hilisemate korrigeerimiste käigus.

Käesolevas töös on esitatud autori seisukohad, mis ei pruugi esindada Eesti eelarvenõukogu või Eesti Panga seisukohti. Olen tänulik Lauri Pungale andmete kogumise eest, François Blondeau'le meetoodika selgitamise eest ning Lauri Pungale ja Martti Randveerile kommentaaride ja ettepanekute eest. Kehtib tavapärase klausel.

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	5
2. Korrigeerimiste ja andmete allikad.....	6
3. Hinnangute täpsus ja usaldusväärsus.....	8
3.1. Andmete täpsuse ja usaldusväärsuse lihtne hindamine.....	8
3.2. Andmete täpsuse ja usaldusväärsuse kvantifitseerimine.....	10
3.3. Eri allikate võrdlus.....	13
4. Kui usaldatavad on hinnangute märgid?.....	18
4.1. Usalduskünnised	18
4.2. Ilmakaardi andmete kasutamine hinnangute usaldusväärsuse suurendamiseks.....	21
<i>Eelmise aasta SB on negatiivne, kuid künnisest kõrgemal (2010–2011, 2013, 2017)</i>	<i>23</i>
<i>Eelmise aasta SB on negatiivne ja künnisest madalam (2018 ja 2019)</i>	<i>25</i>
<i>Eelmise aasta SB on positiivne, kuid künnisest madalam (2012, 2014–2016)</i>	<i>26</i>
<i>Arutelu.....</i>	<i>27</i>
5. Järeldused.....	28
Viited.....	30
Lisa 1. Tabelid.....	31
Lisa 2. SB hinnangute märkide usaldamine: väga lihtne algoritm.....	43

1. Sissejuhatus

Struktuurne eelarvepositsioon on Euroopa Liidu eelarveraamistiku üks peamisi makromajanduse ja riigirahanduse näitajaid. Struktuurset eelarvepositsiooni arvutatakse valitsemissektori eelarvepositsioonina, milleks on valitsemissektori kogutulud miinus valitsemissektori kogukulud, millest on eemaldatud majandustsükli mõju tuludele ja kuludele ning ühekordsete ja ajutiste eelarvemeetmete väärtus.

Üldreeglina ei tohi struktuurne eelarvepositsioon olla puudujäägis rohkem kui 0,5% potentsiaalsest SKPst riikides, mille valitsemissektori võla suhe SKPse on üle 60%, ning see ei tohi olla negatiivne rohkem kui 1% potentsiaalsest SKPst, kui valitsemissektori võla suhe on alla 60%. Riikide eelarveeeglid võivad olla ELi reeglitest rangemad ja näiteks Eestis kehtib üldine põhimõte, et struktuurne eelarvepositsioon peab olema tasakaalus või ülejäägis¹.

Covid-19 rahvatervise ja majanduskriisi tõttu peatati ELi eelarveraamistiku reeglid alates 2020. aasta märtsist ja need jäävad peatatuks ka 2022. aastal. 2022. aasta jaanuaris on Euroopa Komisjonist ja teistest institutsioonidest tulnud märke, et stabiilsuse ja kasvu pakti võidakse põhjalikult reformida²; Prantsusmaa president ja Itaalia peaminister toetavad selle põhjalikku läbivaatamist (Draghi ja Macron, 2021).

Tavapärastel aegadel on igal ELi liikmesriigil keskpika perioodi eelarve-eesmärk (*medium-term objective*, MTO), mis on maksimaalne struktuurne eelarvepuudujääk, mis riigil võib olla. Kui struktuurne eelarvepuudujääk ületab MTO-d, siis üldreegli kohaselt tuleks struktuurne eelarvepositsioon tuua tagasi tasakaalu tempos vähemalt 0,5 protsendipunkti SKPst aastas.

ELi eelarveraamistiku järgimine eeldab põhimõtteliselt seega usaldusväärseid hinnanguid jooksva ja eelnevate aastate struktuurse eelarvepositsiooni kohta. Hinnangud peaksid olema mitte ainult usaldusväärsed, vaid ka väga täpsed, sest MTO-d ja nõutav paranemine MTO suunas määratakse kümnenndiku protsendipunkti täpsusega.

Neid hinnanguid võidakse aga suurel määral korrigeerida. Käesoleva töö esimene eesmärk on dokumenteerida Eesti kohta tehtud korrigeerimised, arvutades nende kirjeldava statistika Euroopa Komisjoni, OECD ja IMFi andmete põhjal. Töö teine eesmärk on käsitleda täpsuse ja usaldusväärse puudumist, esitades lihtsad meetodid, mille abil on võimalik saada mõningast kindlustunnet, et struktuurse puudujäägi hinnangut ei korrigeerita lõpuks ülejäägiks või ülejääki puudujäägiks. Töös keskendutakse rohkem Euroopa Komisjoni andmetele kui teistele allikatele, sest need on paremini kättesaadavad.

Jooksva aasta hinnangud struktuurse eelarvepositsiooni taseme ja taseme muutuse kohta on väga olulised jooksva aasta poliitika kujundamisel, kuna need võivad anda varakult märku eelarveeeglitest või MTO-st kõrvalekaldumisest. Eelmise aasta hinnangud on väga olulised, hindamaks, kas eelarveeeglitest on kinni peetud, mis on ELi sõltumatute eelarvenõukogude üks keskseid ülesandeid, ning kuidas tuleks muuta poliitikat, et tegeleda võimalike kõrvalekalletega reeglitest.

Kui eelmise aasta hinnangud ei ole väga täpsed ja usaldusväärsed, siis on väga ebatõenäoline, et ka jooksva aasta hinnangud on täpsed ja usaldusväärsed.

¹ Riigieelarve seaduse § 6 lõige 1. Struktuurne eelarvepuudujääk võib siiski esineda, kui alates 2014. aastast on struktuursete eelarvepositsioonide summa positiivne, kuid puudujääk ei tohi olla sellest summast suurem ja see ei tohi ületada 0,5% SKPst [riigieelarve seaduse § 6 lõiked 1¹ ja 1²]. Vt riigieelarve seaduse kehtivat versiooni aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/121062016019?leiaKehtiv>.

² Stabiilsuse ja kasvu pakti näol on tegemist ELi normide kogumiga, mis sisaldab paljusid ELi eelarveraamistiku reegleid.

Struktuurne eelarvepositsioon arvutatakse SKP lõhe hinnangu alusel, mis on tegeliku ja potentsiaalse SKP vahe jagatuna potentsiaalse SKPga. Selliseid hinnanguid on väga raske anda, ja see kehtib eriti viimaste aastate kohta, ebastabiilsema majanduse puhul nagu Eesti majandus, ja erakorralistes olukordades, näiteks kui majandust tabab selline šokk nagu Covid-19 rahvatervise ja majanduskriis.

Kõik need ja muud raskused põhjustavad suurte korrigeerimiste tegemist SKP lõhe hinnangutes ja seega ka struktuurse eelarvepositsiooni hinnangutes. Sellised korrigeerimised on suured või vähemalt olulised, kuigi "tagantjärele vaadatuna leiab [Euroopa] Komisjon, et struktuurne eelarvepositsioon on kooskõlas MTO-ga, kui see jääb 0,25 protsendipunkti piiresse SKPst" (Euroopa Komisjon, 2019, punkt 1.3.2)³.

Kuigi on vähem tõenäoline, et hilisemaid hinnanguid tugevalt korrigeeritakse, ei ole need tingimata usaldusväärsemad, sest raskused SKP lõhe ja seega struktuurse eelarvepositsiooni hindamisel ei ole mitte ainult tehnilised, vaid ka kontseptuaalsed⁴.

Täpsed ja usaldusväärsed hinnangud SKP lõhe kohta on ka iseenesest olulised, sest neid kasutatakse õige stabiliseerimispoliitika kujundamiseks. Ebatäpne signaal majanduse ülekuumenemisest võib näiteks vallandada tarbetu kokkuhoiumeetme, tekitades suurt majanduslikku ja sotsiaalset kahju.

Teine oluline põhjus, miks struktuurse eelarvepositsiooni hinnanguid korrigeeritakse, on valitsemissektori nominaalse eelarvepositsiooni hinnangute korrigeerimine. Kuigi see riigirahanduse näitaja on kontseptuaalselt lihtne ning kergesti jälgitav ja mõõdetav, korrigeeritakse jooksva aasta hinnanguid poliitika muutuste ja majandusükli tõttu ning ka eelmise aasta hinnanguid võidakse korrigeerida. Need korrigeerimised on tavaliselt palju väiksemad, kuid mõnikord on need eelarveeesmärkide suuruse suhtes märkimisväärsed.

Töö järgmises osas käsitletakse korrigeerimiste allikaid ja kasutatud andmeid, kolmandas osas kirjeldatakse hinnangute täpsuse ja usaldusväärsuse hindamiseks kasutatavaid meetodeid ja hinnatakse hinnangute täpsust ja usaldusväärsust, neljandas osas pakutakse välja lihtsad meetodid kindluse parandamiseks hinnangute märgi osas ning viimases osas arutatakse tulemusi ja esitatakse soovitusel eelarvereeeglite kohta. Kõik tabelid on esitatud töö lõpus lisas 1 ning lisas 2 on esitatud kokkuvõtte algoritmist, mis võib anda teatava kindluse struktuurse eelarvepositsiooni hinnangute märgi kohta.

2. Korrigeerimiste ja andmete allikad

Struktuurne eelarvepositsioon (SB) arvutatakse järgmiselt

$$SB = GB - CC - OO \quad (1)$$

kus *GB* on valitsemissektori nominaalne eelarvepositsioon, *CC* on tsükliline komponent ja *OO* on ühekordsed ja ajutised eelarvemeetmed. Tsükliline komponent arvutatakse järgmiselt

$$CC = \varepsilon OG \quad (2)$$

³ Kuigi struktuurse eelarvepositsiooni piir on Eesti õiguses rangem kui ELi õiguses, nõuab Eesti õigus korrigeerimist ainult siis, kui struktuurne eelarvepuudujääk on lubatust suurem rohkem kui 0,5 protsendipunkti (riigieelarve seaduse § 7 lg 2). Samal ajal on üks ELi õiguses sätestatud kriteerium, mille kohaselt tuleb MTO-st kõrvalekaldumine oluliseks tunnistada, et „kõrvalekaldumine on vähemalt 0,5% SKPst ühel aastal või keskmiselt vähemalt 0,25% SKPst aastas kahel järjestikusel aastal” (Euroopa Komisjon, 2019).

⁴ Eelarvenõukogu teemapaberis nr 1 on esitatud laiaulatuslik, põhjalik ja ajakohane arutelu SKP lõhe arvutamise probleemide kohta (Vicente, 2020).

kus ϵ on eelarve poolelastsus, mis näitab, kui tundlik on valitsemissektori eelarvepositsioon SKP lõhe suhtes, ning OG on SKP lõhe⁵. Sellest jäeldub, et struktuurse eelarvepositsiooni arvutamise põhikomponendid on valitsemissektori nominaalne eelarvepositsioon, eelarve tsüklitundlikkus, SKP lõhe ja ühekordsed meetmed. Struktuurse eelarvepositsiooni korrigeerimine tuleneb seega ühe või mitme nimetatud komponendi korrigeerimisest.

Euroopa Komisjon avaldab makromajanduslikke andmeid kevadel ja sügisel ning mõnel aastal ka talvel, kusjuures uute andmete lisamise lõppkuupäevad on aprilli lõpus, oktoobri keskel ja veebruari keskel. Rahvusvaheline Valuutafond avaldab oma hinnangud aprillis ning OECD mais või juunis. Kuna need andmerekad on pikemad, keskendutakse käesolevas töös peamiselt Euroopa Komisjoni andmetele.

Siin kasutatakse kevadisi andmeid, sest need on poliitiliselt väga olulised, sest need annavad varakult märku sellest, kas valitsused järgisid eelmisel aastal eelarveeegleid ja kas nad tõenäoliselt järgivad neid ka jooksval aastal⁶. Sõltumatud eelarvenõukogud kasutavad eelmist aastat käsitlevaid kevadisi andmeid eelarveeeglite täitmise hindamiseks. Kevadised andmed jooksva aasta kohta võivad aidata valitsustel kohandada vajaduse korral eelarvepoliitikat reeglite järgmiseks.

Töös kasutatud andmed algavad 2005. aastal, mis oli Eesti esimene täisaasta ELis, ja lõpevad 2019. aastal. 2020. aasta andmeid ei kasutata, sest 2020. aasta majanduse suhtes valitseb eriti suur ebakindlus, mis on tingitud Covid-19 majandus- ja rahvatervise kriisist, selle lahendamiseks rakendatud erakorralisest eelarvepoliitikast ning ELi eelarveeeglite peatamisest.

Euroopa Komisjon korrigeerib harva andmeid ühekordsete ja ajutiste meetmete kohta ja teeb seda minimaalselt, samas kui eelarve poolelastsust korrigeeritakse vaid iga kolme aasta tagant pärast esimest korrigeerimist, seega tehti ainsad kaks muudatust 2014. aasta sügisel ja 2019. aasta kevadel. Euroopa Komisjoni eelarve poolelastsus oli Eesti puhul kuni 2014. aasta kevadeni 0,3 ja kuni 2018. aasta sügiseni 0,443 ning alates 2019. aasta kevadest on see 0,486⁷. Struktuurse eelarvepositsiooni hinnangute korrigeerimiste kirjeldav statistika on peaaegu muutumatu, kui eemaldada poolelastsuse korrigeerimise mõju⁸.

Valitsemissektori nominaalse eelarvepositsiooni korrigeerimisel on otsene üks-ühele mõju struktuurse eelarvepositsiooni hinnangule, samas kui SKP lõhe korrigeerimise mõju vähendab poolelastsus. Seega, kui poolelastsus on näiteks 0,486, toob valitsemissektori eelarvepositsiooni ühe protsendipunkti suurune korrigeerimine kaasa ühe protsendipunkti suuruse korrigeerimise struktuurses eelarvepositsioonis, samas kui sama suures ulatuses korrigeerimine SKP lõhe osas toob kaasa ainult 0,486 protsendipunkti suuruse korrigeerimise struktuurses eelarvepositsioonis.

SKP lõhe korrigeerimised on tavaliselt aga palju suuremad kui valitsemissektori nominaalse eelarvepositsiooni korrigeerimised, mis on üldjuhul väikesed või null (vt allpool), ja seega selgub, et

⁵ Nende terminite sõnastikku vt Euroopa Komisjon (kuupäev puudub); eelarvevõrrandite põhjalikku arutelu vt Mourre *et al.* (2013) ja Mourre *et al.* (2014). Teine üldkasutatav seotud mõiste on tsükliliselt korrigeeritud eelarvepositsioon, mis on määratletud kui $CAB = GB - CC$.

⁶ Talvised andmed annavad veelgi varasemaid signaale, kuid neid avaldatakse väga harva.

⁷ Käesolevas töös kasutatud andmete valimi puhul toovad poolelastsuse korrigeerimised alati kaasa struktuurse eelarvepositsiooni hinnangute vähenemise. See ei pea alati nii olema, sest poolelastsuse korrigeerimine ülespoole, kui SKP lõhe on negatiivne, suurendab struktuurse eelarvepositsiooni hinnangut. Selgitus poolelastsuste korrigeerimise ajakava kohta on esitatud Euroopa Komisjoni (2018) II osa 2. jaos.

⁸ Selle põhjuseks on see, et 15 vaatlusega valimis on poolelastsuse korrigeerimisest mõjutatud ainult kaks ja mõned muutused SB korrigeerimiste absoluutväärtustes tühistavad üksteist. Kuid valimisse kaasatud poolelastsuse korrigeerimine suutis struktuurse eelarvepositsiooni allapoole korrigeerimisele kaasa aidata koguni 0,31 protsendipunkti. See mõju on poliitika hindamise seisukohalt oluline. Kuue vaatluse põhjal arvatud poolelastsuse korrigeerimiste absoluutne mõju struktuurse eelarvepositsiooni korrigeerimisele on keskmiselt 0,17 protsendipunkti.

SKP lõhe korrigeerimised mõjutavad struktuurse eelarvepositsiooni korrigeerimisi rohkem kui nominaalse eelarvepositsiooni korrigeerimised. See tähendab seda, et isegi pärast seda, kui poolelastsus on vähendanud SKP lõhe korrigeerimiste mõju, mõjutavad need tavaliselt struktuurse eelarvepositsiooni korrigeerimisi rohkem kui nominaalse eelarvepositsiooni korrigeerimised. Seetõttu pööratakse käesolevas töös SKP lõhe andmetele rohkem tähelepanu kui valitsemissektori nominaalse eelarvepositsiooni andmetele, kuna SKP lõhe andmete korrigeerimine on struktuurse eelarvepositsiooni andmete korrigeerimise suurim põhjus.

2020. aasta kevade ja 2021. aasta kevade vahel toimus oluline meetodiline muudatus selles, kuidas Euroopa Komisjon hindab Eesti tootmistegurite kogutootlikkuse trendi⁹. Sellest tulenevalt korrigeeriti allapoole kõiki 2020. aasta kevadel antud hinnanguid aastate 2005–2019 SKP lõhe kohta, keskmiselt -1,55 protsendipunkti; väikseim korrigeerimine 2020. aasta kevadest 2021. aasta kevadesse oli 2016. aasta puhul -0,63 ja suurim oli 2011. aasta puhul -2,36 protsendipunkti.

Järgmises osas vaadeldakse andmeid põhjalikumalt ja hinnatakse hinnangute täpsust ja usaldusväärset.

3. Hinnangute täpsus ja usaldusväärsus

Lihtne viis hinnangute **täpsuse** hindamiseks on vaadata, kui tihti ja kui palju neid korrigeeritakse. Seda aitab hinnata nende kirjeldav statistika. Kui *korrigeerimiste absoluutväärtuste keskmised* on suured, tähendab see, et hinnangu täpsus on madal.

Absoluutväärtuste suured ja väikesed keskmised võivad varjata märgimuutusi ühest hinnangust teise. Märki korrigeerimine on tõenäolisem, kui varasem hinnang on nullile lähemal.

Seetõttu on hinnangute **usaldusväärset** hindamisel asjakohane kontrollida *märki korrigeerimiste* sagedust. Kui struktuurne eelarvepositsioon muutub ühest hinnangust teise positiivsest negatiivseks või vastupidi, ja kui seda tüüpi korrigeerimine on väga tavaline, siis võivad struktuurse eelarvepositsiooni hinnangud viia ebasobivate poliitikasoovituste andmiseni. Struktuurse eelarvepositsiooni nõrk hinnang võib nõuda eelarve konsolideerimist, kuid see võib olla tõsine poliitikaviga, kui tegelik struktuurne eelarvepositsioon on tugev. Valesti hinnatud struktuurne ülejääk võib samuti viia kulukate majanduspoliitiliste vigadeni ning suutmatus hinnata, kas struktuurne eelarvepositsioon on paranenud või mitte, võib samamoodi viia valede poliitiliste ettekirjutusteni.

See tähendab seda, et hinnangute allikat võib pidada usaldusväärseks, kui märgimuutuste arv on hinnangute arvuga võrreldes väike.

3.1. Andmete täpsuse ja usaldusväärsete lihtne hindamine

Tabelites 1–3 on esitatud Euroopa Komisjoni poolt igal kevadel avaldatud andmed valitsemissektori nominaalse eelarvepositsiooni (*government balance*, GB), SKP lõhe ja struktuurse eelarvepositsiooni kohta.

⁹ Alates oma 2020. aasta sügisprognoosist on Euroopa Komisjon kasutanud Eesti puhul lühemat tootmisvõimsuse rakendatuse näitaja aegrida, mis algab 2002. aastal. Varem kasutatud aegrida algas 1995. aastal. See tähendab seda, et aegria pikkus on nüüd sama, mida kasutatakse Läti ja Leedu puhul. Vt Euroopa Eelarvenõukogu (2021).

Kui mitte arvestada jooksva aasta kevadel antud hinnanguid, mis on tegelikult prognoosid, siis muutuvad GB hinnangud aastakäikude lõikes vaid veidi või üldse mitte. See tähendab seda, et Euroopa Komisjoni GB andmed on täpsed.

GB hinnangu märk ei muutu peaaegu kunagi eelmise aasta hinnangust. Erandiks on 2013. aasta, mille puhul muutus märk 2020. aastakäigu kevade andmetes -0,2-st 0,2-le; 2016. aasta, mille puhul muutus märk 2018. aasta kevadel 0,3-lt -0,3-le; ja 2019. aasta, mille puhul muutus märk 2021. aasta kevadel -0,3-lt 0,1-le. Need erandid esinevad siis, kui hinnangud on nullilähedased, ja need on seotud suhteliselt väikeste korrigeerimistega. See tähendab seda, et Euroopa Komisjoni GB andmed on usaldusväärsed.

SKP lõhe (*output gap*, OG) hinnangud liiguvad pidevalt üles- ja allapoole ning muutuvad sageli väga oluliselt ühest andmete väljaandest teise. See tähendab seda, et Euroopa Komisjoni OG andmed on ebatäpsed.

Kui jätta arvestamata jooksva aasta hinnangud ja 2021. aastakäigu kevadised andmed, mida mõjutas meetoodiline muudatus, muutub OG hinnangute märk viis korda, kuid ainult kahe aasta puhul. 2005. aasta OG hinnang muutub 2007. aasta kevadel negatiivseks ja seejärel 2008. aasta kevadel taas positiivseks, misjärel jääb kõigis teistes aastakäikudes positiivseks; ja 2011. aasta OG hinnang muutub 2013. aasta kevadel positiivseks, seejärel muutub 2015. aasta kevadel taas negatiivseks ja 2020. aasta kevadel taas positiivseks.

Metoodiline muudatus tõi kaasa veel viis märgimuutust, mis kõik ilmnesisid 2021. aasta kevadel, kui 2011. aasta hinnang muutus neljandat korda taas negatiivseks ning 2012–2015. aasta hinnangud muutusid kõik negatiivseks. See tähendas, et viieteistkümnest aastast kuuel aastal oli vähemalt üks märgimuutus.

Kui kaasata jooksva aasta hinnangud, siis on veel kolm märgimuutuse juhtumit aastate 2008, 2012 ja 2016 kohta, mis suurendab märgi muutusega vaatlusaastate arvu kaheksani.

15 vaatlusaasta ja kuueteistkümne aastakäigu kohta on 149 hinnangut ehk ilma jooksva aasta hinnanguteta 135 ja kui jätta välja ka 2021. aastakäigu kevadised andmed, siis 120. Märgimuutuse juhtumite koguarv on vaatluste arvu suhtes väike, sest neid on üldse kokku 14, ilma jooksva aasta hinnanguteta 11 ja kui jätta välja ka 2021. aastakäigu kevadised andmed, siis 5. Märgimuutus mõjutab kaheksat, seitset või kahte viieteistkümnest vaatlusaastast, sõltuvalt sellest, kas kasutada kõiki andmeid või jätta välja jooksva aasta hinnangud ja 2021. aastakäik.

Need arvud võivad olla väikesed, sest OG hinnangud on suhteliselt kaugel nullist, nii et isegi suured korrigeerimised ei pruugi olla märgi muutmiseks piisavad.

Vaatluste arvu suhtes võib Euroopa Komisjoni OG andmeid pidada üldiselt usaldusväärseks. Märgimuutusest mõjutatud aastate arvu suhtes võib OG andmeid pidada usaldusväärseks või mitte, sõltuvalt sellest, kui palju tähelepanu pööratakse poliitika kujundamisel jooksva aasta hinnangutele, ja sellest, kas 2021. aasta kevadist meetoodilist muudatust peetakse erandlikuks või mitte. Igal juhul, olenemata sellest, kas see on erandlik või mitte, tuleks seda muudatust eeldatavasti tõlgendada nii, et see aitab muuta hinnanguid täpsemaks, niivõrd kui see on võimalik, arvestades, et OG on vastuoluline mõiste, mistõttu võib seda iseenesest vaadelda kui toetust argumendile, et OG andmed on ebausaldusväärsed. Vastasel juhul ei oleks olnud vaja seda muudatust üldse teha.

Veel üks argument, miks andmed on ebausaldusväärsed, on see, et korrigeerimiste suur ulatus viitab sellele, et märgimuutus oleks mõjutanud rohkem aastaid, kui hinnangud oleksid olnud nullile lähemal. Poliitiliste otsuste tegemisel on väga oluline mõista, kas majandus on oma potentsiaali ületanud või

alla selle, ja kui hinnangud on kahtlase usaldusväärsusega, siis ei saa neid hinnanguid poliitika kujundamisel ohutult kasutada.

Struktuurse eelarvepositsiooni (*structural budget balance*, SB) andmed liiguvad üles- ja allapoole ning neid korrigeeritakse märkimisväärselt ja suures ulatuses. Arvestades nende andmete poliitilist tähtsust ja eelarvereeeglites nõutavat täpsust, on Euroopa Komisjoni SB andmed ebatäpsed.

Kuigi tõusud ja langused ei ole nii sagedased kui OG andmete puhul ja korrigeerimised ei ole tavaliselt nii suured, osutuvad Euroopa Komisjoni SB andmed väga ebausaldusväärseteks. Kuna SB hinnangud kipuvad olema suhteliselt nulli lähedal ja kuna neid mõjutavad suured muutused OG andmetes, on märgimuutused väga tavalised. Jättes kõrvale jooksva aasta hinnangud ja 2021. aastakäigu kevadised andmed, on 15 vaatlusaastast üheksal aastal ja 84-st vaatlusest 14-l ikkagi märgimuutused, ning on neli vaatlusaastat, mille puhul märkmuutub rohkem kui ühe korra.

Metoodiline muudatus 2021. aasta kevadel lisab veel kolm märgimuutuse juhtumit ja see tõstab märgimuutusest mõjutatud vaatlusaastate arvu 10-ni.

Kuigi ei ole üllatav, et jooksva aasta hinnangud muutuvad aasta hiljem, tähendavad neli märgimuutuse juhtumit, mis lisanduvad jooksva aasta hinnangute lisamisega, väga olulisi korrigeerimisi, millest ühel juhul on korrigeeritud enam kui 4,0 protsendipunkti võrra. Sellega suureneb vähemalt ühe märgimuutusega aastate arv 11-le 15-st.

Järgmises osas hinnatakse andmete täpsust ja usaldusväärsust üksikasjalikumalt.

3.2. Andmete täpsuse ja usaldusväärsuse kvantifitseerimine

Jooksva aasta ja eelmise aasta hinnangud on poliitika kujundamise seisukohast väga olulised ning esimese signaali, kui täpsed ja usaldusväärsed need on, annavad nende esimesed korrigeerimised. Seetõttu on väga olulised ka kaks järgmist korrigeerimiste kategooriat, mis järgivad Darvase (2016, 2019) meetodikat:

- **jooksva aasta hinnangu korrigeerimine aasta hiljem:** „[I]õplik andmepunkt on näiteks 2015. aasta kevadise ja 2014. aasta kevadise hinnangu vahe 2014. aasta kohta. Kuna näiteks 2014. aasta kevadine hinnang 2014. aasta kohta sisaldab prognoose, ei ole üllatav, et korrigeerimised on suuremad kui eelmise aasta prognooside korrigeerimised“;
- **eelmise aasta hinnangu korrigeerimine aasta hiljem:** „[I]õplik andmepunkt on näiteks 2015. aasta kevadise ja 2014. aasta kevadise hinnangu vahe 2013. aasta kohta“.

Neid kategooriaid võib lihtsamalt nimetada *jooksva taseme korrigeerimiseks* ja *eelmise taseme korrigeerimiseks*. Jooksvad hinnangud ehk jooksva aasta hinnangud on need, mis on avaldatud selle aasta kevadel, mille kohta need on koostatud, ja eelmised hinnangud ehk eelmise aasta hinnangud on need, mis on avaldatud selle aasta kevadel, mis järgneb sellele aastale, mille kohta need on koostatud. Nullkorrigeerimise all võib mõista korrigeerimist, mille absoluutväärtus on 0,01 protsendipunkti või vähem, ning allpool esitatud kastis on toodud välja korrigeerimise suuruste skaala.

Tabelites 4–6 on esitatud valitsemissektori nominaalse eelarvepositsiooni, SKP lõhe ja struktuurse eelarvepositsiooni järjestikused korrigeerimised ning iga rida vastab kahe järjestikuse hinnangu erinevusele. Jooksva taseme korrigeerimised on esitatud reas $t + 1$ ja eelmise taseme korrigeerimised reas $t + 2$. Rida $t + 3$ näitab erinevust kolm ja kaks aastat pärast kõnealust aastat avaldatud hinnangute vahel, nii et näiteks 2006. aasta puhul on need 2009. ja 2008. aasta kevadised hinnangud, ning rida

$t + 4$ näitab erinevust neli ja kolm aastat pärast vaatlusaastat avaldatud hinnangute vahel, st 2006. aasta kohta 2010. ja 2009. aasta hinnangute vahel jne.

Kui mitte arvestada jooksva taseme korrigeerimisi, on GB andmed üldiselt üsna täpsed ja paljud järjestikused parandused on sisuliselt null. Jooksva taseme GB korrigeerimised on suured või väga suured aastatel 2006–2012 ja 2014 ning olulised veel kolmel juhul, kuid aja jooksul näib, et GB korrigeerimised lähenevad nullile, kuigi nullist erinevad korrigeerimised on tavalised ja mõnel juhul olulised pärast esimest nullkorrigeerimist. Kui jooksva aasta korrigeerimised välja jätta, ei ole nullist erinevad korrigeerimised kunagi suured.

Pole üllatav, et eelmise taseme korrigeerimised on palju väiksemad kui jooksva taseme korrigeerimised, kuid mõnel juhul võivad need olla olulised. Iga eelmise aasta hinnangu ja 2021. aasta kevadise hinnangu vaheliste korrigeerimiste absoluutväärtus on keskmiselt 0,31 protsendipunkti, kusjuures kõige suurem on see 2006. aasta puhul – 0,91 protsendipunkti; kui jätta välja aastad 2005–2009, mis sisaldasid ka sügavat kriisi, on keskmine 0,24 protsendipunkti ja maksimaalne 2016. aastal 0,68 protsendipunkti.

Võrreldes GB jooksva aasta korrigeerimiste absoluutväärtust ja OG jooksvate korrigeerimiste absoluutväärtust, selgub, et GB korrigeerimised olid suuremad kui OG korrigeerimised seitsmel aastal 14-st; 2005. aasta kohta andmed puuduvad. GB jooksva aasta hinnangud ei ole palju vähem ebatäpsed kui OG hinnangud.

OG ja SB korrigeerimistest on näha, et väga suur hulk korrigeerimisi on väga olulised eelarvereeglite kohaste struktuurse eelarvepuudujäägi võrdlusväärtuste seisukohast ja minimaalse parenduse seisukohast MTO suunas, mis on 0,5 protsendipunkti SKPst aastas, ning et pilt on halvem OG korrigeerimiste puhul.

OG korrigeerimised on üldiselt olulised, suured või väga suured mitte ainult aastal $t + 1$, vaid kõikidel ajaperioodidel, ja tundub, et nad ei konvergeeru kunagi ühegi väärtuse juurde, ja kindlasti mitte nulli juurde. Tõepoolest, OG korrigeerimised ei ole peaaegu kunagi nullilähedased. Iga aasta kohta antud OG hinnangud muutuvad pidevalt üles-alla järjestikuste kevadiste avaldamiste käigus. Kui need tõendid panna kokku aruteluga usaldusväärsuse üle, siis võib õigustatult öelda, et OG hinnangud on väga ebatäpsed, nende usaldusväärsus on vaieldav ja tundub, et ei ole reaalselt lootust saada kunagi hinnangut, millele ei tehta edasisi olulisi korrigeerimisi. Meetodilise muudatuse mõju süvendab seda, kuid ka ilma selleta jääb ebatäpsus alles. OG hinnangute kohta esitatakse rohkem tõendeid käesolevas töös edaspidi.

SB korrigeerimised pärivad OG korrigeerimiste omadused ja seega ei stabiliseeru need aja jooksul, vaid liiguvad üles-alla ning neid korrigeeritakse oluliselt isegi mõned aastad pärast esimest hinnangut, kusjuures mõned neist korrigeerimistest on väga olulised tulenevalt 2021. aastakäigu kevadistest andmetest. Jooksva aasta korrigeerimised ei ole peaaegu kunagi väikesed ja eelmise aasta korrigeerimised on väikesed neljal juhul viieteistkümnest. Nullile lähedaste järjestikuste korrigeerimiste arv on null.

Erinevalt OG andmetest on ebausaldusväärsus selgesti tõendatud, sest märgimuutused mõjutavad üheksat aastat 15-st isegi ilma jooksva aasta hinnanguteta ja 2021. aasta andmeteta, kusjuures neljal vaatlusaastal esines rohkem kui üks märgimuutus. Kui kaasata 2021. aastakäik, suureneb mõjutatud aastate arv 10-ni ja koos jooksva aasta hinnangutega 11-ni. Märgimuutused võivad olla sagedasemad, sest hinnangud on tavaliselt nullile lähemal kui OG hinnangud.

Isegi kui jätta välja jooksva taseme korrigeerimised ja need, mida mõjutab 2021. aasta kevadine meetodiline muudatus, on iga aasta kohta, välja arvatud 2012 ja 2014, vähemalt üks absoluutarvudes üle 0,25 protsendipunkti suurune korrigeerimine. Kuid isegi nende kahe aasta puhul on hinnangud ebatäpsed või isegi vähetäenduslikud, sest 2012. aasta SB hinnang muutub 0,17-lt 2013. aastal -0,16-le 2020. aastal, mis on oluline muutus nii absoluutarvudes kui ka märgimuutuse tõttu. Need numbrid on aga näiliselt vähetäenduslikud, sest viimane hinnang 0,92 mitte ainult ei muuda taas SB märki, vaid suurendab väärtust 1,09 protsendipunkti võrra. 2014. aasta SB hinnangud 2015. ja 2020. aastal on sisuliselt samad, kuid see näiline püsivus varjab SB liikumist ülejäägist puudujääki ja tagasi ülejääki selle lühikese ajavahemiku jooksul. Lisaks sellele toimus 2020. aastast 2021. aastani 0,69 protsendipunkti suurune korrigeerimine.

See tähendab, et SB hinnangud on ebatäpsed, kuigi mitte nii ebatäpsed kui OG hinnangud, ja nad on selgelt väga ebausaldusväärsed. See muudab SB andmed ebasobivaks nende keskseks rolliks eelarveeeglites ja eelarvepoliitika kujundamisel. Selle kohta esitatakse rohkem tõendeid käesolevas töös edaspidi.

Tabelis 7 võrreldakse OG ja GB hinnangute korrigeerimiste mõju SB korrigeerimistele, võttes järjestikuste OG korrigeerimiste absoluutväärtused, deflateerides neid, kasutades nende poolelastsusi, ja lahutades seejärel absoluutsed järjestikused GB korrigeerimised.

Selgub, et OG korrigeerimise mõju SB korrigeerimisele on enamasti suurem kui GB korrigeerimisel. Siiski on mõned erandid, millest enamik vastab jooksva aasta ($t + 1$) korrigeerimistele, kus 14-st juhtumist 11-l juhul on GB mõju suurem kui OG mõju. Mingil põhjusel ilmus osa ülejäänud eranditest 2015. aasta kevadel avaldatud andmetes.

Tabelites 8–10 on esitatud kirjeldav statistika iga vaatlusaasta kohta, kasutades järjestikuste korrigeerimiste absoluutväärtust, mis on arvatud mitmete kevadiste andmete alusel, jättes välja jooksva aasta hinnangud. Selle põhjuseks on see, et jooksva aasta korrigeerimised kipuvad olema suurimad või ühed suurimad, nagu oli näha tabelitest 4–6, mis on üsna loomulik. See kehtib eelkõige GB andmete kohta, samas kui OG andmete hilisemad korrigeerimised võivad olla väga suured ja isegi suuremad kui mõned väga suured jooksva aasta korrigeerimised. Tabelid 8 ja 9 sisaldavad ka alumist paneeli statistiliste andmetega perioodi kohta, mis järgneb esimesele korrale (esimest korda sisaldamata), kui esines nullkorrigeerimine, kui seda oli; kuna SB andmete puhul ei ole kunagi olnud nullkorrigeerimist, siis tabelis 10 alumist paneeli ei ole.

Keskmiised järjestikused GB korrigeerimised iga aasta kohta on alati väiksed absoluutarvudes, välja arvatud 2019. aastal, ja maksimaalne korrigeerimine on alati kas oluline või väike.

Hinnangute korrigeerimiste absoluutse suuruse soovitatav skaala

Arvestades, et tavapärase minimaalne paranemine MTO suunas on 0,5 protsendipunkti SKPst aastas ja et Euroopa Komisjon kohaldab veamarginaali 0,25, on loogiline määratleda 0,50 protsendipunkti suurune või konservatiivsemalt 0,75 protsendipunkti suurune struktuurse eelarvepositsiooni korrigeerimine kui suur ja 0,25 protsendipunkti suurune või väiksem korrigeerimine kui väike. Korrigeerimisi vahemikus 0,25 kuni 0,75 võib pidada oluliseks ja korrigeerimisi üle ühe protsendipunkti võib pidada väga suureks. Sellest tuleneb järgmine hinnangute korrigeerimiste absoluutse suuruse skaala:

0–0,25 protsendipunkti: *väike*

0,25–0,75 protsendipunkti: *oluline*

0,75–1: *suur*

üle 1: *väga suur*

Vastupidiselt sellele ei ole OG korrigeerimised keskmiselt kunagi väikesed ning tavalised on suured või väga suured keskmised, kusjuures iga aasta maksimum ületab kaugelt tervet protsendipunkti, välja arvatud aastatel 2015–2017. Vaadeldud 15 aastast on 2010. ja 2013. aasta ainsad, mille puhul absoluutne OG korrigeerimine on null. Absoluutsete järjestikuste korrigeerimiste keskmine pärast nulli on 0,73 protsendipunkti 2010. aasta puhul 9 vaatluse põhjal. Esimene ja ainus korrigeerimine pärast 2013. aasta nulli on 1,83 protsendipunkti.

Keskmesed SB korrigeerimised ei ole nii suured kui keskmised OG korrigeerimised, välja arvatud 2006. aastal, ja kaks kolmandikku neist on olulised, st ei väikesed ega suured. Nullkorrigeerimisi ei ole.

Tabelites 11–13 on iga ajaperiood hoitud fikseerituna ja esitatud kirjeldav statistika vaatlusaastate lõikes, nii et rida $t + 1$ viitab vaatlusaasta ja üks aasta hilisema aasta vahelistele korrigeerimistele, mis on arvatud erinevate aastakäikude lõikes, rida $t + 2$ viitab korrigeerimistele vaatlusaastale järgnevate esimese ja teise aasta vahel jne.

Varasematest ajaperioodidest hilisematele ajaperioodide poole liikudes kipuvad keskmised absoluutsed järjestikused korrigeerimised vähenema, kuni need muutuvad GB andmete puhul ebaoluliseks, kuid mitte OG ja SB andmete puhul. Eelmise taseme korrigeerimiste keskmine reas $t + 2$ on palju väiksem kui jooksva taseme korrigeerimiste keskmine reas $t + 1$ GB ja SB puhul, kuid mitte OG puhul. On selge, et SB hinnangud ei näi paranevat aja möödumisel esimestest hinnangutest.

Kokkuvõttes ei ole GB jooksvad hinnangud täpsed ega usaldusväärsed, kuid andmed vääriavad usaldust alates eelmise aasta hinnangutest. OG hinnangud ei tundu kunagi olevat täpsed, nende usaldusväärsus on väga vaieldav ja ei tundu olevat ühtki vaatepunkti, millest lähtudes neid hinnanguid saaks pidada usaldusväärseks. SB hinnangud ei ole täpsed ega usaldusväärsed tähtsatel poliitilistel eesmärkidel, mille jaoks neid arvutatakse.

Need järeldused põhinevad ühel allikal, Euroopa Komisjonil, kuid teised andmeallikad võivad osutada paremaks.

3.3. Eri allikate võrdlus

Tabelites 14–16 on esitatud OECD andmed ja tabelites 17–19 IMFi andmed.

Enamik OECD ja IMFi poolt tehtud GB andmete korrigeerimisi, välja arvatud jooksva aasta korrigeerimised, on null või väikesed, ja neil väga vähestel juhtudel, kui järjestikuste hinnangute puhul esineb märgimuutus, ei ole esialgne hinnang absoluutväärtuses kunagi suurem kui 0,40. OECD ja IMFi GB andmed on täpsed ja usaldusväärsed, välja arvatud jooksva aasta hinnangud.

Mõlemas allikas esitatud OG hinnanguid korrigeeritakse väga suurel määral, kusjuures IMFi korrigeerimised on üldiselt suuremad kui OECD omad. Märgimuutusi ei esine, välja arvatud üksnes 2017. aasta puhul eelmise aasta hinnangu korrigeerimine mõlemas andmeallikas. See tähendab seda, et OECD ja IMFi OG andmed on väga ebatäpsed, kusjuures IMFi andmed on ebatäpsemad kui OECD omad, kuid mõlemad allikad on käesolevas töös kasutatud tähenduses väga usaldusväärsed.

Tabelites 20–23 on esitatud OECD ja IMFi SB andmete kirjeldav statistika.

Jättes kõrvale jooksva taseme korrigeerimised (tabelid 20 ja 21), on OECD SB korrigeerimised üldiselt olulised, samas kui IMFi korrigeerimised on üldiselt väikesed või olulised. IMFi valim on siiski palju väiksem ja enamiku vaatlusaastate puhul on esimene järjestikune korrigeerimine kättesaadav mitu aastat pärast vaatlusaastat. Seega ei ole OECD SB andmed täpsed ja IMFi andmed on ebatäpsed, ehkki vähem ebatäpsed, kuid vaatluste arv on üsna piiratud. Näib, et hinnangud ei stabiliseeru üheski punktis ning OECD andmete puhul võivad hilisemad absoluutsed järjestikused korrigeerimised kergesti olla olulised, suured või väga suured ning IMFi andmete puhul olulised.

Ilma jooksva aasta hinnanguteta on OECD andmetes neli SB märgimuutust, mis mõjutavad nelja vaatlusaastat. Eelmise aasta hinnangute puhul ei esine kunagi üks või mitu aastat hiljem märgimuutust, välja arvatud 2011. aasta kohta antud eelmise aasta hinnang, mis oli väga lähedal nullile (-0,08) ja mille märki muudeti kolm aastat hiljem (0,10), misjärel see märk jäi samaks. OECD SB hinnangud tunduvad usaldusväärsed.

OECD eelmise aasta SB hinnangud on üldiselt suuremad kui Euroopa Komisjoni või IMFi omad, mis võib selgitada, miks OECD SB andmed on usaldusväärsed. Kuna ei ole võimalik öelda, kas OECD üldiselt ülehindab SB-d või Euroopa Komisjon ja IMF üldiselt alahindavad seda, siis ei ole ka võimalik öelda, kas OECD SB näiline usaldusväärsus on lihtsalt süstemaatilise ülehindamise tulemus või mitte. Tõendid ülehindamise kohta on vastuolulised. OECD SB andmeid korrigeeritakse sageli märkimisväärselt ja selline ebatäpsus räägib märkide usaldamise vastu. Siiski korrigeeris OECD oma andmeid eelmise aasta hinnangust viimasele hinnangule ülespoole viiel juhul üheksast, mis võib tähendada, et eelmise aasta hinnangud ei olnud ülehinnatud ning et Euroopa Komisjoni ja IMFi eelmise aasta hinnangud olid OECD andmetega võrreldes isegi rohkem alahinnatud, kui need tundusid olevat.

Hinnangute usaldusväärsus on väga tähtis majanduse olukorra hindamisel ja poliitika kujundamisel, kuid tehnilisest seisukohast on see teisejärguline võrreldes täpsusega, sest hinnangutel, mille märk ei muutu kunagi, on vähe väärtust, kui nende tase ei ole algselt kaugeltki täpne.

IMFi andmetes ei ole ühegi eelmise aasta hinnangu puhul ühe või mitme aasta pärast märgimuutust, kuid see hinnang pärineb ainult neljast vaatlusaastast, 2015–2018. Kogu andmestik on vaid kaks märgimuutuse juhtumit ja need toimuvad 2005. aasta SB puhul 2017. aasta kevadest 2018. aasta kevadeni ning 2006. aasta SB puhul 2018. aasta kevadest kuni 2019. aasta kevadeni. See viitab sellele, et IMFi SB andmed on usaldusväärsed, kuid see võib olla tingitud ka lihtsalt andmete piiratusest.

Euroopa Komisjoni SB andmed on OECD andmetest mõnevõrra ebatäpsemad ja ebausaldusväärsemad, kuna 15 vaatlusaastast 10 aastal esinevad märgimuutused, kui jooksva aasta hinnangud välja jätta.

Üldiselt tunduvad IMFi SB andmed olevat parimad, kuigi valim on palju väiksem, mistõttu võrdlemine on keeruline. See näitab, et Euroopa Komisjon on halvim andmeallikas. Mõne varasema aasta puhul avaldas OECD oma esimesed hinnangud hiljem ja seega on tal rohkem teavet, mis võib selgitada, miks need hinnangud on Euroopa Komisjoni andmetest veidi paremad. Näiteks OECD avaldas esimese hinnangu 2005. aasta kohta 2012. aastal, kuid Euroopa Komisjon 2006. aastal.

Erinevad allikad ei pruugi hinnangute märgi osas ühtida. Seda saab uurida, kui võtta Euroopa Komisjoni ja OECD andmed, sest neilt on rohkem andmeid, ning vaadata käesolevas töös huvipakkuvat peamist muutajat, SB-d, aastate 2005–2019 kohta, kasutades kõiki Euroopa Komisjoni poolt avaldatud kevadisi hinnanguid ja OECD mai- või juunikuseid hinnanguid, mis on avaldatud aastatel 2012–2021, välja arvatud 2020, sest OECD ei avaldanud sel ajal hinnanguid. See annab kahte valimisse täpselt samad vaatlusaasta ja avaldamisaasta kombinatsioonid ning kui jooksva aasta hinnangud sisse jätta, on 74 vaatluse põhjal saadud struktuurse eelarvepositsiooni keskmine hinnang Euroopa Komisjoni puhul -0,51% ja OECD puhul 0,36%.

Üldiselt näeb Euroopa Komisjon puudujääki, OECD aga ülejääki. Mõlemad viitavad nende arvudega siiski samale tegelikkusele.

Selline suur erinevus keskmistes hinnangutes tähendab sageli seda, et struktuurse eelarvepositsiooni hinnangud on selgelt erinevad ja seega on ka nende põhjal antud poliitikasoovitused üsna erinevad. Euroopa Komisjon ja OECD ei olnud ühel meelel selles, kas struktuurne eelarvepositsioon on puudujäägis või ülejäägis 27 korral 74 hinnangust ehk 36% juhtudest. See tuleneb peamiselt sellest, et OECD hinnangud on üldiselt Euroopa Komisjoni omadest kõrgemad ja neid võib isegi pidada Euroopa Komisjoni hinnanguteks *pluss* vabaliige *pluss* vealiige, sest korrelatsioon kahe andmekogumi vahel on 91%.

27 märgi lahknevuse juhtumist 26 juhul näeb Euroopa Komisjon puudujääki, OECD aga ülejääki, erandiks on 2015. aasta kevadine hinnang 2010. aasta struktuurse eelarvepositsiooni kohta.

Märgi lahknevus mõne aastakäigu või aastakäikude andmetes mõjutab 15 vaatlusaastast 10.

Viiel järjestikusel vaatlusaastal (2011–2015) üheksast, kui Euroopa Komisjon näeb mõnel aastakäigul puudujääki, samal ajal kui OECD kinnitab ülejääki, muudab Euroopa Komisjon lõpuks oma arvamust, muutes struktuurse eelarvepositsiooni hinnangu ülejäägiks, mille ta seejärel säilitab. Vaatlusaasta 2005 kohta on ainult kaks vaatlust Euroopa Komisjonilt, mõlemad negatiivsed, 2013. ja 2014. aasta kevadel, samas kui OECD-l oli ülejääk. Kuid OECD vahetas märki ja nägi 2016. ja 2017. aastal puudujääki, enne kui ta pöördus 2018–2019 tagasi ülejäägile ja seejärel 2021. aasta mais taas väga suurele puudujäägile. Võimalik, et 2016. aasta puhul ei ole Euroopa Komisjonil olnud veel piisavalt aega oma seisukoha muutmiseks. Aastad 2017 ja 2018 on huvitavad, sest just OECD muudab oma arvamust ja kinnitab puudujääki, mille Euroopa Komisjon esimesena registreeris, olles esimesel aastakäigul eriarvamusel.

Seega on märke, et Euroopa Komisjon on oma varasemates hinnangutes pessimistlikum kui OECD.

Sisukoha muutmine võib siiski aega võtta, sest näiteks Euroopa Komisjonil kulus seitse aastat alates eelmise aasta hinnangust, et minna 2013. aasta puhul puudujäägilt ülejäägile, samas kui OECD väitis kõigis oma kevadistes väljaannetes struktuurset ülejääki, kui lähtuda *vaatlusaasta ja avaldamisaasta* kombinatsioonidest, mille kohta on andmeid mõlemas allikas.

Ka 2010. aasta on huvitav, sest mõlemad asutused prognoosisid algselt puudujääki, seejärel muutsid mõlemad hinnangu ülejäägiks ja säilitasid selle hinnangu kuni 2021. aasta kevadeni, kusjuures Euroopa Komisjoni muutus tuli aasta varem kui OECD oma.

Kuna Euroopa Komisjoni ja OECD hinnangute vaheline korrelatsioon on 91%, siis kõik need tõendid kokku näitavad, et Euroopa Komisjoni ja OECD erinevused tulenevad sellest, et OECD hinnangud on keskmiselt suuremad kui Euroopa Komisjoni omad.

See, et Euroopa Komisjon avaldab oma hinnangud kevadel varem ja OECD hiljem, võib anda OECD-le teatava eelise, kuna nende andmekogum jooksva aasta kohta on pisut suurem.

Igal juhul ei ole selge, kas Euroopa Komisjon alahindab struktuurset eelarvepositsiooni või OECD ülehindab seda või on mõlemad väited kehtivad. Selge on see, et kõik need erinevused tähendavad seda, et kumbagi allikat ei saa kasutada eraldivõetuna selleks, et anda teise allika hinnangutele suuremat usaldusväärust. See tähendab, et poliitikakujundajatel oleks parem vaadata teistsugust, paremat ja rikkalikumat andmeallikat, näiteks makromajanduslikku ilmakaarti (mida käsitletakse käesolevas töös hiljem).

Erinevused Euroopa Komisjoni ja OECD struktuurse eelarvepositsiooni hinnangutes tulenevad enamasti SKP lõhe hinnangute erinevustest, mis võivad olla väga suured, samas kui GB hinnangud on mõlema allika puhul sisuliselt identsed, välja arvatud jooksva aasta hinnangud.

OG hinnangud võivad erineda, kuna sama SKP lõhe kontseptsiooni puhul kasutatakse erinevaid meetodeid või kuna eri asutustel on erinevad SKP lõhe kontseptsioonid. See arutelu nihutab aga ainult hinnangute täpsuse ja usaldusvääruse hindamise raskuse asutuste võrdluselt kontseptsioonide võrdlusele, mida on veelgi raskem teha, sest on äärmiselt raske öelda, milline kontseptsioon, kui üldse, on õigem, arvestades, et SKP lõhe on sisuliselt igal juhul kontseptuaalne suurus¹⁰.

Tabelid 22–23 on võrreldavad tabeliga 13. Jällegi on IMFi SB andmed oma täpsuse poolest OECD andmetest paremad, kuid see võib olla tingitud sellest, et IMFi puhul on vaatlusi vähem ja enamiku vaatlusaastate esimene hinnang oli kättesaadav hiljem; näiteks 2005. aasta esimese hinnangu avaldas IMF alles 2016. aastal, samas kui OECD oli oma hinnangu avaldanud juba 2012. aastal. Tabelitest 22 ja 23 ei selgu, kumb, kas või IMF või OECD, on vähem ebatäpne.

Tabelites 24–26 on esitatud kokkuvõtvalt kolme andmeallika võrdlus, kasutades hinnangute korrigeerimiste absoluutväärtusi ning keskendudes jooksva aasta hinnangutele ja eelmise aasta hinnangutele, mis on mõlemad keske tähtsusega poliitikakujundajate ja eelarvenõukogude töös. Tabelites on Darvase (2016, 2019) järgi kasutusele võetud veel kaks korrigeerimiste kategooriat:

- **eelmise aasta hinnangust jooksva aasta hinnanguni toimunud muutuse korrigeerimine üks aasta hiljem:** „[l]õplik andmepunkt on näiteks 2013. aastast 2014. aastani toimunud struktuurse eelarvepositsiooni muutuse kohta 2015. aasta kevadel antud hinnangu ja 2014. aasta kevadel antud hinnangu erinevus“;
- **üleelmise aasta hinnangust eelmise aasta hinnanguni toimunud muutuse korrigeerimine üks aasta hiljem:** lõplik andmepunkt on näiteks 2012. aastast 2013. aastani toimunud struktuurse eelarvepositsiooni muutuse kohta 2015. aasta kevadel antud hinnangu ja 2014. aasta kevadel antud hinnangu erinevus¹¹;

Neid kategooriaid võib nimetada *jooksva muutuse korrigeerimiseks* ja *eelmise muutuse korrigeerimiseks*. Eelmise ja jooksva muutuse korrigeerimise puhul tähendab märgi muutus positiivseks, et struktuurne eelarvepositsioon on hilisema hinnangu kohaselt paranenud, samas kui varasema hinnangu kohaselt oli see halvenenud, ning märgi muutus negatiivseks tähendab seda, et

¹⁰ Vt viide joonealuses märkuses 4.

¹¹ Seda korrigeerimise kategooriat ei ole Darvas (2016, 2019) arvutanud, kuid see tuleneb loomulikult tema tööst.

struktuurne eelarvepositsioon on hilisema hinnangu kohaselt halvenenud, kuigi varem arvati, et see on paranenud. Nii taseme kui ka muutuse korrigeerimise puhul võib suur hulk positiivseks muudetud märke olla signaaliks esialgsest prognoosimise pessimismist, samas kui negatiivseks korrigeerimised viitavad esialgsele optimismile.

Kõigi kolme muutuja, nelja korrigeerimise kategooria ja kolme andmeallika puhul on hinnangute absoluutsete korrigeerimiste ainsad väikesed keskmised väärtused Euroopa Komisjoni ja OECD GB eelmise taseme ja eelmise muutuse korrigeerimiste puhul, mis on kõige lihtsamini hinnatavad muutujad. Kõik ülejäänud keskmised ulatuvad olulisest kuni väga suureni. Mõned maksimumid on kolossaalsed.

Nende korrigeerimiste ajaperioodide puhul ei tundu ükski asutus olevat GB andmete puhul selgelt täpsem kui mõni teine; võib olla, et kõige vähem ebatäpsed on OG ja SB andmete puhul IMFi andmed ja kõige ebatäpsemad on Euroopa Komisjoni omad. Keskmised on üldiselt suuremad Euroopa Komisjoni andmetes, kuid see on ainus allikas, mis sisaldab aastaid 2005–2007, mis olid koos 2008. ja 2012. aastaga kõige suurema keskmise korrigeerimisega aastad, ning suurimat variatsiooni OG andmete korrigeerimises, mis on peamine tegur SB andmete korrigeerimisel. See muudab Euroopa Komisjoni andmete ja kahe teise andmeallika võrdlemise keeruliseks. IMFi valimid on lühemad ja see muudab selle allika võrdleva hindamise keeruliseks.

Ei ole üllatav, et jooksva taseme ja jooksva muutuse hinnangud on oma täpsuselt selgelt halvemad kui eelmise aasta hinnangud. Kui mitte arvestada kolme erandit, on SKP lõhe keskmised absoluutsed korrigeerimised suuremad kui valitsemissektori nominaalse eelarvepositsiooni korrigeerimised.

Kõikide andmeallikate puhul esinevad märgimuudatused ja ükski allikas ei tundu nendes korrigeerimise kategooriates selgelt usaldusväärsem kui teised; Euroopa Komisjonil esineb rohkem märgimuudatusi, kuid tema valimid on pikemad.

Üldiselt on märgimuudatused GB andmete puhul tavalisemad kui OG ja SB hinnangute puhul, kuna GB hinnangud on üldiselt nullilähedased ja kuna valitsus võib võtta GB jooksva aasta hinnanguid tõsisemalt kui OG ja SB jooksva aasta hinnanguid ning reageerida neile tugevamalt.

Märgimuudatusi esineb SB andmetes rohkem kui OG andmetes. Üldiselt esineb jooksva taseme ja jooksva muutuse hinnangutes märgimuudatusi sagedamini, sest need hõlmavad prognoose.

Eelmise taseme ja eelmise muutuse hinnangute puhul esineb korrigeerimisel üldjuhul sagedamini märgi muutmist negatiivseks kui positiivseks. OECD ja IMFi eelmise taseme hinnangud tunduvad usaldusväärsed, kuna märgimuudatused puuduvad, kuid sama ei saa öelda eelmise muutuse hinnangute kohta. Igal juhul on OECD ja IMFi valimid lühikesed ja ei sisalda varasemaid aastaid, mille puhul hinnangute andmine oleks võinud olla eriti keeruline. Euroopa Komisjoni hinnangud SB taseme ja muutuse kohta eelmiste ja jooksvate aastate kohta ei ole usaldusväärsed. Ükski asutus ei ole SB jooksva taseme ja jooksva muutuse hinnangute osas usaldusväärne, mis ei peaks olema igal juhul ootuspärane, arvestades, et sellised hinnangud sõltuvad prognoosidest.

Lühidalt öeldes ei ole hinnangud piisavalt täpsed, et hinnata jooksva ja möödunud perioodi eelarvepoliitikat, hinnata nende vastavust eelarvereeeglitele, teha vajalikke kohandusi eelarveeesmärkide täitmiseks või rakendada õiget makromajanduslikku stabiliseerimispoliitikat.

4. Kui usaldatavad on hinnangute märgid?

4.1. Usalduskünnised

Struktuurse eelarvepositsiooni hinnangute ebatäpsuse ja ebausaldusväarsuse tõttu tekib küsimus, milliseid usalduskünniseid võiks kehtestada, et kui hinnang on ülemisest künnisest kõrgem või alumisest madalam, oleks mõistlik kindlustunne, et struktuurne eelarvepositsioon on tõepoolest ülejäägis või puudujäägis. Sellele küsimusele vastamiseks vaadeldakse käesolevas punktis Euroopa Komisjoni andmeid, mis hõlmavad aastaid 2005–2019 ja mis on avaldatud 2006. aasta kevadest kuni 2021. aasta kevadeni. Kasutatakse järgmist tähistust:

$SB_{t, t+n}$ on aasta t struktuurse eelarvepositsiooni hinnang, mis on avaldatud aasta $t + n$ kevadel.

Üks võimalus nende künniste määramiseks võiks olla kirjeldava statistika vaatamine hinnangute korrigeerimiste kohta sõltuvalt mõnest varajasest märgist selle kohta, et struktuurne eelarvepositsioon on ülejäägis või puudujäägis. Tabelites 27–30 on esitatud kirjeldav statistika jooksva aasta ja eelmise aasta hinnangute korrigeerimiste kohta üks, kaks ja kuni 11 aastat hiljem, sõltuvalt sellest, kas jooksva aasta või eelmise aasta hinnang on negatiivne või positiivne.

Erinevalt tabelitest 11–13 on tabelite 27–30 kirjeldav statistika arvatud mitte korrigeerimiste absoluutväärtuse, vaid korrigeerimiste kohta, ning tegemist ei ole järjestikuste korrigeerimistega, vaid kasutatakse jätkuvalt sama *esialgset hinnangut* jooksva aasta või eelmise aasta kohta. Näiteks tabelis 27, kus on esitatud jooksva aasta hinnangud, on $n = 5$ rea statistika arvutamisel kasutatud erinevusi $SB_{2005, 2010} - SB_{2005, 2005}$, $SB_{2006, 2011} - SB_{2006, 2006}$ jne. Siinkohal on $SB_{2005, 2005}$ ja $SB_{2006, 2006}$ esialgsed hinnangud. Samamoodi kasutatakse tabelis 29 eelmise aasta hinnanguid ja rida $n = 5$ arvutatakse erinevuste $SB_{2005, 2011} - SB_{2005, 2006}$, $SB_{2006, 2012} - SB_{2006, 2007}$ jne põhjal, kusjuures esialgsed hinnangud on $SB_{2005, 2006}$ ja $SB_{2006, 2007}$.

Juhul, kui jooksva aasta hinnang on negatiivne, nagu on näidatud tabelis 27, on lihtsaks alumiseks künniseks antud ajaperioodi puhul keskväärtuse ja standardhälbe summa negatiivne väärtus. Kui $SB_{t, t} < 0$, võime olla kindlad, et ka $SB_{t, t+1}$ on negatiivne, kui $SB_{t, t} < -1,12$, mis on keskväärtuse ja standardhälbe negatiivne väärtus 1 aasta hilisemast reast. Samamoodi võib olla põhjust arvata, et jooksva aasta hinnanguliselt puudujäägiga struktuurset eelarvepositsiooni ei korrigeerita kahe aasta pärast positiivseks, kui see on $-1,04$ või väiksem, või viie aasta pärast, kui see on $-1,55$ või väiksem.

Sellest järeldub, et isegi näiliselt suur struktuurne eelarvepuudujääk, näiteks $-1,25\%$ potentsiaalsest SKPst, võib muutuda ülejäägiks võib-olla viie aasta pärast, isegi kui see jääb üks või kaks aastat hilisemast künnisest allapoole. See võib juhtuda, kui viis aastat hiljem tehtud korrigeerimine on umbes ühe standardhälbe võrra suurem kui viis aastat hiljem tehtav keskmine korrigeerimine. Näitena võib tuua 2010. aasta (vt tabel 3), kuna jooksva aasta hinnang $-2,10$ on aastakäikude seeria madalaim, kuid viis aastat hiljem korrigeeriti see siiski ülejäägiks suuruses $0,32$.

Samuti on tabelis 3 esitatud juhtumid, kus 2011. ja 2012. aasta suured jooksva aasta puudujäägid ning 2014. ja 2015. aasta mitte nii suured puudujäägid vahetavad oma märki kaks või enam korda erinevate kevadiste avaldamiste jooksul.

Need tõendid näitavad, et rusikareeglina võiks valida madalama künnise, võttes *negatiivse suurima keskväärtuse pluss ühe standardhälbe erinevate ajaperioodide lõikes*. Rusikareegel jooksva aasta puudujäägi kohta oleks siis, et kui $SB_{t, t} \leq -3,40\%$, siis on tõenäoline, et SB_t on tõepoolest puudujäägis. Pange tähele, et $3,40$ on veidi suurem kui suurim väärtus tabeli 27 veerus „keskmine + standardhälve“.

Selle rusikareegli puhul kehtivad hoiatused. Esiteks, see ei põhine teorial. Seda õigustava teooria puhul oleks vähemalt nõutav eeldus, et hinnangute andmise protsessid ei muutu aja jooksul, mis aga ei ole nii. Kirjeldava statistika arvutamine sama ajaperioodi kohta eeldab, et tuleb kasutada eri aastakäikude andmeid, mis tähendab, et kõik vaatlused ei pärine samast andmete genereerimise protsessist, mistõttu valimi keskmist käsitlevad teooriad ei kehti. Parimal juhul võime eeldada, et hinnangute andmise protsessid jäävad suures osas samaks, kuigi esinevad meetoodilised muudatused. Samuti võime loota, et hilisemad aastakäigud vastavad parematele andmetele ja seega peaks suuremad valimid tähendama seda, et kirjeldav statistika on mingil määral parem.

Teine hoiatus on see, et mida pikem on ajaperiood, seda vähem on vaatlusi mõne kirjeldava statistika arvutamisel, millel künnis põhineb. Näiteks 11 aastat hilisemat kirjeldavat statistikat arvutatakse andmete puudumise tõttu ühe vaatluse põhjal, kuid kõige rohkem võiks neid arvutada kuue vaatluse põhjal aastate 2005–2010 kohta; alates 2011. aastast ei saa neid arvutada ühegi aasta kohta, sest alates 2021. aastast ei ole möödunud piisavalt aega. Kui tahta kindlalt vaadelda paljusid ajaperioode, tähendab see, et pikemate ajaperioodide puhul tuleb kasutada väga väikeseid valimeid. Need väga väikesed valimid võivad anda liiga suuri künniseid, mis muudavad rusikareegli vähem kasulikuks.

Eelmises näites põhineb $-3,40$ künnis 11 aastat hiljem ühe vaatluse põhjal arvutatud statistikal 2010. aasta kohta. Seda erandlikku $3,38$ protsendipunkti suurust korrigeerimist ei ole keskmistatud, kuna vaatlusi 11 aastat hilisemate korrigeerimiste kohta rohkem ei ole.

Vastavast künnisest ei ole lõpuks palju kasu, sest sellest madalamaid jooksva aasta hinnanguid ei ole, kuid ei ole väga mõttekas öelda, et me ei saa olla kindlad, kas puudujääk jääb, kui jooksvaks hinnanguks on mis tahes väärtus üle $-3,40$, isegi kui see on nii madal kui $-3,0\%$.

Meelevaldse piiri seadmiseks võime vaadata nii palju ajaperioode kui võimalik, tingimusel et on olemas vähemalt neli vaatlust, mille põhjal kirjeldavat statistikat arvutada. Sel juhul on rusikareeglik, et kui $SB_{t,t} \leq -1,90\%$, siis on tõenäoline, et SB_t on tõepoolest puudujäägis. Jooksva aasta hinnang on sellest tasemest madalam üksnes 2010. aastal, kuid 2010. aasta SB muutub lõpuks positiivseks.

Kasulike künniste leidmine on keeruline, sest andmed on nii muutlikud, eriti kui lähtepunkt ise on prognoos, nagu see on jooksva aasta hinnangute puhul. Näiteks $SB_{2009,2009}$ on $-1,00$, mis ei ole väga madal, ja see jääb negatiivseks kõikides järgnevates aastakäikudes, samas kui $SB_{2010,2010}$ on palju madalam ($-2,10$), kuid muutub positiivseks kuus aastat hiljem ja jääb selliseks kõikides järgnevates aastakäikudes.

Arvestades kõiki eespool esitatud tõendeid ja nii väikeseid kui ka suuri märgimuudatusi, mis mõjutavad jooksva aasta SB hinnanguid, näib olevat mõistlik mitte pakkuda mingeid künniseid jooksva aasta SB-de kohta, mis on puudujäägis. Struktuurse eelarvepositsiooni hinnangud on lihtsalt liiga ebausaldusväärsed ja on võimalik, et ükski rusikareegel ei suuda seda leevendada või aidata ebakindlust vähendada.

Samad hoiatused ja kompromissid kehtivad ka muude juhtude puhul, näiteks jooksva aasta SB positiivsete hinnangute puhul. Tabelis 28 ja eelneva loogika kohandamisel ülejäägi juhtumile on rusikareeglik *erinevate ajaperioodide lõikes väikseima keskmise miinus ühe standardhälbe negatiivne väärtus*. Praktikas tähendab see, et kui $SB_{t,t} \geq 5,15\%$, siis on tõenäoline, et SB_t on tõepoolest ülejäägis. Jällegi ei tundu see künnis eriti kasulik olevat, sest see väärtus tundub äärmuslik ja ühtki nii suurt jooksva aasta ülejääki ei ole, arvestades, et kõrgeim on $3,50$ aastal 2007, ning ei ole mõttekas öelda, et me ei saa olla kindlad, et $4,00$ suurune ülejääk jääb ülejäägiks. Ei aita ka tingimuse kohaldamine, et kirjeldav statistika peaks põhinema vähemalt neljal vaatlusel, sest künnis oleks sisuliselt sama.

Nagu eespoolgi, ei näi olevat mõistlik soovitada mingit künnist jooksva aasta SB ülejäägi puhul.

Võimalik, et on olemas teistsugused meetodid mõttekate ja kasulike künniste leidmiseks, kuid kui sellised meetodid on olemas, siis ei tundu need olevat ilmsed.

Alternatiivseks reegliks oleks kasutada keskmist ja näiteks poolt standardhälvet või kasutada ainult keskmist. Need reeglid ei erine üksteisest põhimõtteliselt, vaid vastavad erinevatele punktidele usaldusväarsuse ja kasulikkuse vahelisel kompromissil. Mida väiksem on künnise absoluutväärtus, seda kasulikum see on, kuid seda vähem usaldusväärne. Arvestades andmete kättesaadavust, on võimalik, et alternatiivne reegel annaks samad või väga sarnased künnised; nii on see Euroopa Komisjoni Eesti andmete puhul.

Võiks pakkuda välja, et väga väikestest valimitest tulenevalt ajaperioodi piiramise asemel võiks piirata kirjeldavat statistikat perioodiga, mil andmete volatiilsus oli väiksem. Siiski ei tundu eriti mõttekas leida normaalsetest andmetest rusikareegleid, mis kehtivad üksnes siis, kui andmed on normaalsed.

Eelmise aasta hinnangute korrigeerimised on väiksemad, nii et nende puhul võib olla teatava künnise reeglist rohkem kasu.

Rakendades rusikareeglit *suurima keskmise negatiivne väärtus pluss üks standardhälve eri ajaperioodide lõikes* eelmise aasta puudujäägi juhtumile, saadakse, et kui $SB_{t-1, t} \leq -1,70\%$, siis on tõenäoline, et SB_{t-1} on tõepoolest puudujäägis (tabel 29). Pole üllatav, et see rusikareegel on vähem piirav kui jooksva aasta puudujäägi rusikareegel, kuid see tugineb ka ühele vaatlusele sama 2010. aasta suhtes. Väärtus on madal, kuid võib-olla mitte nii madal, et sellest poleks üldse kasu.

Selle arvu leidmiseks on vaja kõigi aastate ja kõigi avaldiste andmeid, kuid kuna see põhineb otseselt ainult ühe aasta (rida $n = 10$) korrigeerimisel, ei ole tegemist suletud ringiga, mille puhul rusikareegli kvaliteedi kontrollimiseks kasutatakse sama valimit, millest see on võetud.

$SB_{2008, 2009}$ on $-4,10$, mis on künnisest madalam, ja 2008. aasta SB ei muutu kunagi ülejäägiks ning kõik järjestikused hinnangud jäävad esialgse eelmise aasta hinnangu lähedale. See tõend toetab väidet, et see künnis on usaldusväärne.

Eelmise aasta hinnangud $-2,17$ aastaks 2018 ja $-2,40$ aastaks 2019 on samuti allpool künnist ja ei muutu kunagi ülejäägiks, kuid nende viimased prognoosid on $0,57$ protsendipunkti ja $1,12$ protsendipunkti kõrgemad kui algsed eelmise aasta hinnangud ning $-1,61$ ja $-1,28$ on künnisest kõrgemad. Siis võiks öelda, et veel ei ole olnud piisavalt palju järjestikuseid hinnanguid, mis on kõik negatiivsed, et veenvalt väita, et puudujääk jääb puudujäägiks. Viimased hinnangud, mis on künnisest kõrgemad, võivad samuti olla märk sellest, et lõpuks võib toimuda korrigeerimine positiivseks. Need tõendid nõrgestavad rusikareeglit, kuigi ei lükka ümber selle usaldusväarsust.

Kokkuvõttes on vähe tõendeid selle kohta, et see rusikareegel võib toimida, ja kuigi praegu ei ole tõendeid selle mittetoimivuse kohta, on mõningaid märke, et see võib olla mittetoimiv.

Kui kasutada *väikseima keskmise negatiivset väärtust miinus üks standardhälve eri ajaperioodide lõikes*, siis on rusikareegel, et kui $SB_{t-1, t} \geq 4,00\%$, siis on tõenäoline, et SB_{t-1} on tõepoolest ülejäägiga (vt tabel 30). See on jällegi äärmuslik künnis, sest ühelgi varasemal aastal ei ole SB-d sellisel tasemel hinnatud. $SB_{2006, 2007}$ $3,30$ on kõrgeim eelmise aasta hinnang. Kuid $SB_{2006, 2021}$ on negatiivne $-1,32$, mis näitab, et selle künnise näiliselt väga suur suurus ei pruugi tegelikult olla nii suur ja künnis võib tegelikult olla kasulik. Seda seisukohta toetab ka see, et seitsmest positiivsest eelmise aasta hinnangust neli, mis kõik jäävad alla künnise, on viimastes avaldatud andmetes negatiivsed, ja seda

vaatamata meetoodilisele muudatusele, mis aitavad kaasa SB ülespoole korrigeerimisele, korrigeerides OG hinnanguid tugevalt allapoole.

Kui kõik kokku võtta, siis tunduvad künnised $-3,40$ jooksva aasta puudujäägi ja $5,15$ jooksva aasta ülejäägi puhul äärmuslikud ja mitte väga kasulikud, sest neid saab kasutada parimal juhul äärmuslike näitajatena, mis tähendab, et kui hinnang järgib künnist, siis võime vähemalt olla kindlad, et SB hinnangu märk ei muutu. Eelmise aasta puudujäägi künnis $-1,70$ võib tegelikult olla kasulik ja usaldusväärne ning künnis $4,00$, kuigi see tundub väga suur, võib tegelikult samuti kasulik olla. Kõigil juhtudel kehtivad hoiatused.

Sarnane reegel, mis põhineb ainult keskmistel näitajatel, annab jooksva aasta puudujäägi puhul sama künnise $-3,40$, jooksva aasta ülejäägi puhul väga sarnase künnise $5,00$, eelmise aasta puudujäägi puhul sama künnise $-1,70$ ja eelmise aasta ülejäägi puhul künnise $2,20$.

SB hinnangute kirjeldavat statistikat eraldivõetuna saab kasutada vaid piiratud ulatuses. Tõhusam lahendus on ilmakaart.

4.2. Ilmakaardi andmete kasutamine hinnangute usaldusvärsuse suurendamiseks

Eesti majanduse ilmakaarti avaldab Eesti eelarvenõukogu alates 2018. aastast, et pakkuda laia ülevaadet majandustsüklist. See põhineb koondhinnangul (*composite indicator*, CI), mis tugineb kontseptuaalselt lihtsate, kättesaadavate ja usaldusväärsete standardiseeritud makromajanduslike näitajate kogumi aritmeetilisel keskmisel. Nendeks näitajateks on alusinflatsioon, keskmine palk, töötuse määr, tööhõive määr, vabade ametikohtade arv, tootmisvõimsuse rakendatuse määr, nõudlus ehituses, nõudlus tööstuses, nõudlus teeninduses ja majandus-usaldusindeks (Eelarvenõukogu, 2018).

Kui CI ja OG hinnangud ei ole kooskõlas, siis on tõenäolisem, et OG-d korrigeeritakse, kuni see annab sama sõnumi nagu koondnäitaja, mis tähendab ka SB korrigeerimist. Selle kohta on mõningaid tõendeid (vt allpool). Kui CI viitab näiteks sellele, et majandus on ülekuumenemas, samal ajal kui OG ütleb, et majandus toimib oma potentsiaali piires, siis on tõenäolisem, et OG-d korrigeeritakse ülespoole, mis sunnib SB-d allapoole korrigeerima. See võib lihtsasti seletada, miks SB hinnang muutub ülejäägist puudujäägiks, ja aitab seda sündmust prognoosida.

CI põhineb standardiseeritud muutujatel, mille puhul kasutatakse pikaajalisi keskmisi, mis on arvutatud kvartaliandmete põhjal alates 2007. aasta 1. kvartalist. CI aastakäigud saab arvutada nii, et näiteks 2010. aasta aastakäigu saab arvutada 2010. aastal kättesaadavate andmete põhjal ajavahemiku 2007. aasta 1. kv – 2009. aasta 4. kv kohta. CI muudetakse iga aastakäigu puhul aastaseks näitajaks, võttes aluseks sama aasta kvartaalsete CI-de keskmise. Näiteks väärtus 1 või -1 tähendab seda, et CI on antud aastal ühe standardhälbe võrra üle või alla oma keskmise, mis näitab, et majandus on oma potentsiaalset kõrgemal või madalamal.

Andmed on kättesaadavad ajavahemiku 2007. aasta 1. kv – 2021. aasta 1. kv kohta. Nagu varemgi, jätan välja aastad 2020 ja 2021 nende väga erandliku iseloomu tõttu. Aastakäiku 2008 ei ole esitatud, sest struktuurilt peab 2007. aasta puhul olema CI 0,0; samamoodi ei ole esitatud aastakäiku 2009, sest CI struktuur nõuab aastate keskmist nulli, nii et kui on ainult kaks vaatlusaastat, 2007 ja 2008, siis peab üks neist tingimata olema positiivne ja teine negatiivne. See tähendas, et kõige varasem aastakäik, mida ma kasutada sain, oli 2010. aasta, ja et seda veidi parandada, alustan aastakäigust 2011, mis põhineb nelja aasta andmetel. Sellest tulenevalt käsitlen eelmise aasta hinnangute puhul

vaatlusaastaid 2010–2019, mis olid 2008. ja 2009. aasta sügavast majanduslangusest taastumise periood; 2008. aastal oli reaalkasv -5,1 ja 2009. aastal -14,4 ning aastatel 2010–2019 oli see positiivne (allikas: IMF, 2020). CI aastakäigud on esitatud tabelis 31.

Käesolevas alapunktis kasutatakse allpool esitatud tähistust:

$OG_{t, t+n}$ on aasta $t + n$ kevadel avaldatud hinnanguline SKP lõhe aastal t ja

$CI_{t, t+n}$ on aasta t koondhinnang, mis on arvutatud aastal $t + n$ kättesaadavate andmete põhjal; seega $CI_{2007, 2021}$ kasutab näiteks ajavahemiku 2007. aasta 1. kv – 2020. aasta 4. kv andmeid, mis olid kättesaadavad 2021. aastal.

$OG_{t, t+1}$ ja $CI_{t, t+1}$ vaheline korrelatsioon on 0,90, mis näitab, et need kaks muutujat hindavad sama objekti, kuid ei räägi täpselt sama lugu. Arvestades suurt hulka muutujaid, mille põhjal see arvutatakse, on väga tõenäoline, et koondhinnangus sisalduvate andmete ulatus ületab OG-s sisalduvate andmete ulatust. Eeldades, et see on nii, põhineb käesolevas punktis esitatud meetod sellel, et koondnäitaja võib korrigeerida OG-d ja seega võib ennustada, millises suunas OG-d korrigeeritakse, ja sellest lähtuvalt SB korrigeerimise suunda.

Ma määratlen OG ja CI vahelise *kooskõla* kui juhtumid, kus mõlemad on positiivsed, negatiivsed või nullid. Kuna kummalegi muutujale on täpselt nullväärtus väga ebatõenäoline ja kuna ebakindluse tõttu on mõistlik eeldada, et majandus tegutseb potentsiaali lähedal, kui OG või CI on nullilähedane, siis määratlen OG ja CI puhul nulli kui juhtumi, kus $|OG| \leq OGz$ ja $|CI| \leq CIz$, kus OGz ja CIz künnised nulli jaoks on 0-st suuremad ja väikesed. Positiivne on siis määratletud kui nulli künnisest kõrgem ja negatiivne kui selle künnise negatiivsest väärtusest madalam.

Määratlen $CI_{t, t+n}$ suuremana kui $OG_{t, t+n}$, kui $CI_{t, t+n}$ on positiivne, samas kui $OG_{t, t+n}$ on null või negatiivne, või $CI_{t, t+n}$ on null ja $OG_{t, t+n}$ on negatiivne. Samalaadselt määratlen $CI_{t, t+n}$ väiksemana kui $OG_{t, t+n}$.

Määrän väärtusteks $OGz = 0,75$ ja $CIz = 0,15$. Teoreetiliselt ja jättes kõrvale tõendid selle kohta, et OG andmed ei ole täpsed ja nende usaldusväärsus on kaheldav, ei tundu vastuvõetav olevat väita, et majandus on oma potentsiaali lähedal, kui SKP lõhe on absoluutväärtuses suurem kui 1 protsendipunkt. Samuti ei tundu eriti vastuvõetav olevat mitte kinnitada, et majandus on üle või alla oma potentsiaali, kui OG on suurem või väiksem kui näiteks 0,80 protsendipunkti või -0,80 protsendipunkti, kuid praktikas tähendab andmete ebatäpsus, et künnis, mille alusel kinnitada, et majandus on üle potentsiaali, ei saa olla palju väiksem kui 0,80, mis annab künnisväärtuse. Koondnäitaja künnisväärtuse määramine on keerulisem; kuigi koondnäitaja väärtus, mis on ühe standardhälbe võrra kõrgem kui keskmine, peaks tõenäoliselt viitama majanduse ülekuumenemisele, ei ole selge, milline oleks miinimumtase, millest võiks teha sama järelduse. Tundub ohutu valida selleks 0,15, kuigi see võib olla liiga madal.

Nende eelduste puhul selgub, et kolmel juhul, kui $CI_{t, t+1}$ on väiksem kui $OG_{t, t+1}$ aastatel 2012–2014, korrigeeriti OG-d 2021. aasta kevadel ootuspäraselt allapoole, kusjuures kõik need muutusid 2020. aasta kevadest kuni 2021. aasta kevadeni ülejäägist puudujäägiks. Tuleb siiski märkida, et järjestikuste aastakäikude jooksul korrigeeritakse kolme $OG_{t, t+1}$ nii üles- kui ka allapoole, kusjuures esimene ülespoole korrigeerimine toimub juba aasta hiljem, aastal $t + 2$. Viimased korrigeerimised toovad kaasa SB oodatava paranemise, kuna $SB_{2012, 2013} = 0,17$ ja $SB_{2012, 2021} = 0,92$; $SB_{2013, 2014} = -0,39$ ja $SB_{2013, 2021} = 0,75$; ja $SB_{2014, 2015} = 0,16$ ja $SB_{2014, 2021} = 0,84$. Nendel kolmel juhul on $OG_{t, t+1} > 1,25$.

2011. ja 2016. aastal on kaks sellist ebakõla, kus $CI_{t, t+1}$ on suurem kui $OG_{t, t+1}$. 2016. aasta $OG_{2016, 2017}$ on ainult 0,29 ja kuigi see korrigeeriti ootuspäraselt ülespoole ja jäi enamiku järjestikuste aastakäikude puhul üle 0,29, korrigeeriti see 2021. aasta kevadel negatiivseks. SB korrigeeritakse ootuspäraselt

allapoole, kuid mitte OG muutuse tõttu, mis liikus vastu ootusi 2021. aasta kevadel. SB liigub 2017. aasta kevade 0,25-lt 2021. aasta kevadel -0,17-le, sest 2016. aasta GB, mis mõjutab SB-d üks-ühele, korrigeeriti 0,68 protsendipunkti võrra allapoole, 0,27-lt 2017. aasta kevadel -0,41-le 2021. aasta kevadel. See on järjekordne tõend, et eriti raske on tugineda OG, SB ja isegi GB hinnangu märgile, kui see on üsna nullilähedane.

OG_{2011, 2012} on üsna madal -1,53. Vastupidiselt ootustele korrigeeriti OG 2021. aasta kevadel allapoole -2,33-le, mis tõi kaasa SB ülespoole korrigeerimise -0,20-lt 0,72-le; GB ei muutunud peaaegu üldse. Siiski, välja arvatud kevadel 2021, on kõik OG hinnangud esialgse -1,53 hinnangu ülespoole korrigeerimised.

Välja arvatud vaatlusaastad 2005–2007, korrigeeriti 2021. aasta kevadel kõiki eelmise aasta OG hinnanguid Euroopa Komisjoni poolt allapoole eelnevalt käsitletud meetoodilise muudatuse tõttu, mis puudutas Eestit, ja nagu eespool öeldud, toimus 2020. aasta kevadest 2021. aasta kevadeni kõigi aastate, sealhulgas esimeste aastate puhul korrigeerimine allapoole.

Seega on mõningaid tõendeid selle kohta, et CI võib aidata ennustada OG muutuse suunda ja sellest lähtuvalt SB muutuse suunda. Kehtivad tavapärased hoiatused, sest on palju määramatust, eriti kui hinnangud on nullilähedased; kasutatud on väikest arvu vaatlusi; ja ajaperioodid on kõigi vaatlusaastate puhul erinevad, sest korrigeerimise suund määratakse kõigi aastate puhul samal ajal – 2021. aasta kevadel, mis tähendab, et hilisemate aastate, näiteks 2019. aasta, numbritel ei pruugi olla olnud piisavalt palju aega, et neid väga palju korrigeerida. Kooskõla võrdlused on samuti tundlikud *OGz* ja *CIz* väärtuste suhtes ning nende väärtuste põhjal parameetrite väljatöötamiseks ei tundu olevat ilmset ja kasulikku viisi. Oluline on see, et minevikus ja tõenäoliselt ka tulevikus toimuvad põhjalikud meetoodilised muudatused OG hindamise viisides võivad muuta võimatuks igasuguse lihtsa võimaluse ennustada, millises suunas OG hinnangut lõpuks korrigeeritakse või millise märgi see lõpuks omandab.

Neid hoiatusi silmas pidades pakun välja meetodi, mille abil on võimalik saavutada teatav usaldus SB hinnangute suhtes, kasutades nii eelmises punktis esitatud künniseid kui ka käesolevas punktis esitatud OG-CI kooskõla võrdlusi. Meetodi kokkuvõtte on esitatud lisa 2.

On neli juhtumit. SB hinnang võib olla puudujäägis, kuid künnisväärtusest kõrgemal, millisel juhul võib OG ja CI kooskõla võrdlus suurendada hinnangu usaldusväärsust või viidata märgi muutusele; või see võib olla künnisväärtusest madalam, millisel juhul võib OG-CI kooskõla suurendada või mitte suurendada hinnangu usaldusväärsust; ning kaks sarnast juhtumit, kui SB hinnang on positiivne. Me võime seda meetodit rakendada eelmise aasta ja jooksva aasta SB hinnangute suhtes ning ma illustreerin seda eelmise aasta hinnangute abil. Vaatlusaastad on 2010–2019, kuna nende kohta on koondhinnangu andmed kättesaadavad (vt eespool).

Eelmise aasta SB on negatiivne, kuid künnisest kõrgemal (2010–2011, 2013, 2017)

Eelmise aasta SB hinnangud aastate 2010–2011, 2013 ja 2017 kohta on kõik negatiivsed -0,40, -0,20, -0,39 ja -1,21, kuid need ei ole madalamad kui -1,70 ja rusikareegli kohaselt ei saa me olla kindlad, et tõepoolest on puudujääk. Seega tahame teada, kui tõenäoline on, et need negatiivsed numbrid muutuvad hilisemas hinnangus ülejäägiks.

OG-CI kooskõla on olemas 2010. ja 2017. aasta kohta, kus mõlemad näitajad näitavad, et 2010. aastal on SKP alla potentsiaali ja 2017. aastal üle potentsiaali. See annab meile teatava kindluse, et SB hinnangud jäävad mõlemal aastal puudujäägiks, sest OG-CI kooskõla eeldab üldiselt, et OG peaks jääma püsivalt positiivseks, negatiivseks või nulliks, nagu eelnevalt määratletud.

Kuid isegi kui see jääb selles mõttes püsivaks, võib OG-d piisavalt korrigeerida, et muuta SB märki. Kui nii OG kui ka CI on negatiivsed ja OG-d korrigeeritakse näiteks allapoole, OG-CI kooskõla püsib, OG jääb negatiivseks ja OG allapoole korrigeerimine võib sundida SB ülejääki.

Neli aastat pärast eelmise aasta hinnangut korrigeeriti 2010. aasta SB positiivseks ja see on sellest ajast saadik seda märki hoidnud, hüpates terve protsendipunkti võrra 2020. aasta kevadest 2021. aasta kevadesse. Seevastu 2017. aasta SB on säilitanud oma negatiivse märgi. See võib tuleneda sellest, et ei ole möödunud piisavalt aega, et selle märk muutuks, kuigi kõik hinnangud on madalamad kui eelmise aasta hinnangud, mis võib viidata sellele, et märk jääb tulevastest hinnangutes negatiivseks.

Seega on tõendid vastuolulised selle kohta, et kui SB on negatiivne, kuid künnisest kõrgemal, ja OG-CI on kooskõlas, siis on olemas teatav kindlus, et puudujääk jääb.

Aastatel 2011 ja 2013 on OG-CI ebakõlas. 2011. aastal on koondnäitaja suurem kui OG, kuna koondnäitaja on null ja OG on negatiivne, seega on ootuspärane OG paranemine. Sellisel juhul on suur kindlus, et SB on tõepoolest puudujäägis. Järjestikused SB hinnangud 2011. aasta kohta säilitavad negatiivse märgi, kuid lõpuks märk muutub ja jääb mõneks ajaks positiivseks, enne kui muutub taas negatiivseks ja pöördub 2021. aasta kevadel taas positiivseks. Kuna $SB_{2011, 2012} = -0,20$ on nullilähedane, ei ole see juhtum väga tugev argument OG-CI kooskõla kriteeriumi kasulikkuse vastu, kuid see on siiski selle ennustusega vastuolus.

Järjestikused OG hinnangud 2011. aasta kohta olid kõik ootuspäraselt eelmise aasta hinnangust kõrgemad, kuni 2020. aasta kevadest 2021. aasta kevadeni toimus üle 2,30 protsendipunkti suurune allapoole korrigeerimine, mis avaldas tohutut survet, et SB muutuks positiivseks, mida ta ka tegi.

Veel kord, 2021. aasta kevadel toimunud meetodiline muudatus muudab väga raskeks lihtsate viiside leidmise usalduse loomiseks SB hinnangute märgi suhtes. Arusaam, et kui SB on negatiivne, kuid künnisväärtusest kõrgem, ja kui CI on suurem kui OG, siis on suur kindlus, et puudujääk jääb püsima, on kuni 2020. aasta kevadeni toetatud, kuid 2021. aasta kevadel ümber lükatud.

$SB_{2013, 2014}$ on $-0,39$, mis samuti ei ole nullist kaugel, samas kui $OG_{2013, 2014}$ on $1,27$ ja $CI_{2013, 2014}$ on $0,11$, mis tähendab, et need on ebakõlas, kuna OG näitab, et majandus oli ülekuumenenud, samas kui CI ütleb, et see oli potentsiaali juures, kuna OG on positiivne ja CI on null. Kui me usaldame CI-d rohkem kui OG-d, võime oodata, et OG-d korrigeeritakse lõpuks allapoole, mis viib struktuurse eelarvepositsiooni paranemiseni ja võib muuta selle ülejäägiks. See tähendab, et on tõenäoline või väga tõenäoline, et 2013. aasta SB puudujääk muutub ülejäägiks.

Tõepoolest, pärast 2015. aasta tõusu $1,27$ -lt $1,64$ -le langes 2013. aasta OG 2020. aasta kevadel kindlalt $1,01$ -le, mis viib selle peaaegu kooskõlla CI-ga, kuni see muutus 2021. aasta kevadel negatiivseks, $-0,82$ -le. Võttes arvesse eeldatavat OGz, tähendab see number, et 2013. aastal ei olnud majandus lõppude lõpuks mitte üle oma potentsiaali, vaid alla selle. SB hinnangud kõiguvad, kuid jäävad negatiivseks, kuni SB muutub väga väikesest puudujäägist 2020. aasta kevadel ($-0,15$) ülejäägiks ($0,75$), millele aitab kaasa OG järsk muutus 2021. aasta kevadel.

See annab tunnistust reegli kasuks, et kui SB on negatiivne, kuid ületab künnisväärtust, ja CI on väiksem kui OG, siis on tõenäoline või väga tõenäoline, et puudujääk muutub ülejäägiks. Üles- ja allapoole korrigeerimistega liikusid OG ja SB lõpuks 2020. aasta kevadeni ootuspäraselt, ja alles 2021. aasta kevadel toimunud meetodiline muudatus muutis SB puudujäägi lõpuks ülejäägiks. Seega on olemas tõendid meetodi kasuks, kuid andmete korrigeerimine, mis kinnitas meetodit, toimus meetodilise muudatuse tõttu.

Eelmise aasta SB on negatiivne ja künnisest madalam (2018 ja 2019)

Eelmise aasta SB hinnangud 2018. ja 2019. aasta kohta on -1,70-st palju madalamad (-2,17 ja -2,40), nii et rusikareegli kohaselt on nad suure tõenäosusega puudujäägis.

Nii OG kui ka CI on 2018. ja 2019. aasta kohta kooskõlas, kusjuures OG on 3,33 ja 4,28 ning CI 0,75 ja 0,56, mis viitab majanduse ülekuumenemisele ja seega ei anna märku, et OG võib muutuda nulliks või negatiivseks. Nende kolme tõendi kokku panemine tähendab, et meil on suur kindlus, et 2018. ja 2019. aasta puudujäägid on tõepoolest puudujäägid.

Selle ennustuse kontrollimine näitab, et 2021. aasta kevadel vähenesid eelmise aasta OG hinnangud 2018. ja 2019. aasta kohta 1,17 ja 1,49 protsendipunkti võrra, mis on väga olulised muutused, kuid mõlemad OG-d jäid 2021. aasta kevadel ikkagi väga suureks (2,16 ja 2,79). CI 2021. aastakäigus jäid 2018. ja 2019. aasta väärtused peaaegu muutumatuks. OG ja CI on jätkuvalt kooskõlas ja räägivad majanduse ülekuumenemisest.

OG allapoole korrigeerimine võib aga kaasa tuua üksnes SB suurenemise, ja see juhtus 2021. aasta kevadel. Sellised muutused kehtivad siiski siis, kui SB algne tase on väga madal. Künnisest madalamal asuv puudujääk suudab suurema tõenäosusega seista vastu OG allapoole korrigeerimisele.

2018. ja 2019. aasta SB-d korrigeeriti 2021. aasta kevadel ülespoole, kusjuures 2019. aasta kohta tehti väga oluline korrigeerimine. Viimased 2018. ja 2019. aasta hinnangud on nüüd -1,61 ja -1,28, mis on rusikareeglist kõrgemad, kuid on siiski selgelt negatiivsed. See tähendab, et meie ennustus, et 2018-2019. aasta puudujääk jääb puudujäägiks, kehtib endiselt, kui kasutada viimaseid andmeid.

See võib muidugi olla tingitud sellest, et ei ole olnud piisavalt aega, et OG-d piisavalt allapoole ja SB-d ülespoole korrigeerida. Kuid isegi palju pikema aja möödumisel tundub väga ebatõenäoline, et need SB puudujäägid muutuvad ülejäägiks.

Eeldades, et 2021. aasta kevadised GB ja OO hinnangud ei muutu, et poolelastsust ei korrigeerita ja et meetoodilisi muudatusi ei toimu, tuleks 2021. aasta kevadisi 2018. ja 2019. aasta OG hinnanguid korrigeerida vastavalt 3,30 ja 2,63 protsendipunkti võrra allapoole, et 2021. aasta kevadisi SB puudujääke korrigeerida täpselt nulliks.

Sellised järsud korrigeerimised allapoole on siiski väga ebatõenäolised. Keskmine korrigeerimine kuni 2021. aasta kevadeni ajavahemiku 2008–2015 kohta, mis on piisavalt kaugele tagasi, et iga eelmise aasta hinnangut on ajakohastatud vähemalt viis korda, ja mille puhul eelmise aasta OG hinnangut kõigi vaatlusaastate kohta korrigeeriti 2021. aasta kevadel allapoole, on -1,18 protsendipunkti. See ei oleks piisav, et muuta 2018. ja 2019. aasta SB-d, mis on jooksva hinnangu kohaselt puudujäägiga, järgmise viie aasta jooksul ülejäägiks¹². Seega näib, et see meetod SB hinnangute usaldusväärsuse hindamiseks on antud juhul usaldusväärne.

Seega on olemas tõendid reegli kasuks, et kui SB on negatiivne ja künnisväärtusest madalam ning OG-CI on kooskõlas, siis on suur kindlus, et SB puudujääk jääb puudujäägiks. See tõend ei tulene 2021. kevadisest meetoodilisest muudatusest, vaid esineb meetoodilisele muudatusele vaatamata, mistõttab vastu SB puudujääki jäämisele, kuna sellele avaldub ülespoole suunatud surve OG suurte allapoole suunatud korrigeerimiste kaudu.

Veel üks meetod, mis aitaks suurendada usaldust hinnangute vastu, oleks arvutada, kui palju peaks OG muutuma viimasest hinnangust, et SB muudaks märki, kui kõik muu jääb samaks.

¹² Korrigeerimiste uurimise põhjal ei ole tegelikult mingeid olulisi märke sellest, et suurema aja möödumine suurendaks tõenäosust, et OG kumulatiivsed korrigeerimised on suuremad või väiksemad.

Eelmise aasta SB on positiivne, kuid künnisest madalam (2012, 2014–2016)

Eelmise aasta SB hinnangud 2012. aasta kohta (0,17) ja aastate 2014–2016 kohta (0,16, 0,58 ja 0,25) on kõik positiivsed, kuid on rusikareeglist 4,00 madalamad. Et saada nende ülejääkide suhtes mõningast kindlust, võrdleme OG-sid CI-dega. Need on kooskõlas ainult 2015. aasta kohta, mis viitab sellele, et majandus oli sel aastal oma potentsiaali lähedal. See kooskõla annab teatava kindluse, et 2015. aasta ülejääk jääb ülejäägiks. 2021. aasta kevadel suurenes SB tegelikult 0,58-lt 0,75-le, kuigi oli kaks varajast negatiivset hinnangut, mis olid väga lähedal nullile. OG kõikus, kuni muutus negatiivseks, avaldades SB-le survet ülespoole. See tõendusmaterjal võib toetada arusaama, et kui SB on positiivne, kuid allpool oma künnisväärtust ja OG-CI on kooskõlas, siis on olemas teatav kindlus, et SB ülejääk jääb ülejäägiks; kui aga OG-d oleks korrigeeritud sama summa võrra -1,01, kuid vastupidises suunas, siis oleks OG_{2015, 2021} 1,35 ja SB_{2015, 2021} oleks negatiivne -0,23.

Aastate 2012 ja 2014 puhul on CI väiksem kui OG, mis viitab sellele, et OG hinnangut võidakse korrigeerida allapoole, parandades SB-d. Seega on meil suur kindlus, et 2012. ja 2014. aasta SB on tõesti ülejäägis.

$SB_{2012, 2013} = 0,17$ ja $SB_{2014, 2015} = 0,16$ on väga sarnased ja mõlemad on nulli läheduses. 2012. aasta SB muutus negatiivseks 2014. aasta kevadel, kuid oli väga lähedal nullile ning jäi negatiivseks ja ei olnud kunagi madalam kui -0,25 kuni 2020. aasta kevadeni, välja arvatud 2019. aasta kevadel, mil see oli 0,05. Seejärel toimus suur hüpe 2021. aasta kevadel väärtusele 0,92. Kuigi hinnangute jada ei näi meetodit toetavat, siis viimane hinnang, mis on positiivne, toetab seda. 2012. aasta OG püsis üle 0,75% potentsiaalsest SKPst kuni 2021. aasta kevadeni, mil see muutus -0,60-ks ja saavutas seega kooskõla CI-ga, mis näitas, et 2012. aasta OG oli null. See on tõend meetodi kasuks.

2014. aasta SB jada on üsna sarnane, kuna SB liikus lõpuks väga nullilähedasse puudujääki, seejärel naasis 2019. aasta kevadel nõrgale positiivsele tasemele ja kasvas järsult 2021. aasta kevadel. On tõsi, et jooksvas hinnangus on see endiselt ülejäägis, kuid on ka tõsi, et see ei olnud seda kogu perioodi jooksul, kuigi negatiivsed väärtused olid kahel juhul väga lähedal nullile. 2014. aasta OG lugu on sisuliselt sama nagu 2012. aasta OG-l, kuna see on alati üle 0,75%, kuid muutub 2021. aasta kevadel tasemele -0,04 ehk nulliks.

2012. ja 2014. aasta SB hinnangud annavad vastuolulist või võib-olla positiivset toetust arusaamale, et kui SB on positiivne, kuid künnisväärtusest madalam, ja CI on madalam kui OG, siis on palju kindlust, et SB ülejääk jääb ülejäägiks.

2012. ja 2014. aasta SB näited viitavad täiendavale rusikareeglile, mis võib tuua realistlikkust prognooside tegemise võimekusse: kui SB hinnang on väga lähedal nullile, võib kaalutlusel olla tähtsam roll ja seega ei tohiks püüda prognoose teha, sest isegi kui SB hinnang ei muutu palju, võib see kergesti muuta oma märki. Sellise hinnangu puhul ei pruugi olla võimalik saada märgi kohta kindlust.

2016. aasta puhul on eelmise aasta hinnang 0,25, mis jääb allapoole rusikareeglit 4,0 ja on üsna lähedal nullile, ning CI on positiivne, samas kui OG on null, mis viitab sellele, et OG tõuseb, tõmmates SB-d alla. Algoritm näitab, et 2016. aasta SB osutub väga tõenäoliselt puudujäägiks.

SB oli 2018. aasta kevadest kuni 2021. aasta kevadeni koguaeg puudujäägis, olgugi, et seda mõjutas OG vähenemine eelviimase ja viimase hinnangu vahel; 2016. aasta on erand, sest OG allapoole korrigeerimine 2020. aasta kevadest kuni 2021. aasta kevadeni ei olnud nii drastiline. OG tõusis, nagu algselt oodati, 2017. aasta kevadest kuni 2019. aasta kevadeni, seejärel langes kuni 2021. aasta

kevadeni, muutudes negatiivseks (tegelik väärtus), kuid nulliks. See tähendab tegelikult, et esines kooskõla, sest 2021. aasta kevadeks oli CI muutunud nulliks.

See juhtum toetab mõnevõrra seda, et kui SB on positiivne, kuid alla künnisväärtuse, ja kui CI on suurem kui OG, siis on väga tõenäoline, et SB on tegelikult puudujäägis. SB muutus tõepoolest puudujäägiks ja jäi selliseks, kuid see toimus hoolimata sellest, et OG lõpuks vähenes, mis on vastuolus ootusega, mis tuleneb esialgse kooskõla võrdlusest.

Andmetes ei ole ühtegi juhtumit, kus *eelmise aasta SB oleks positiivne ja künnisest kõrgem*.

Arutelu

Tõendid soovitatud meetodi kohta on üldiselt vastakad või siis toetavad vaid teatud mööndustega, mis puudutavad künniseid. Samamoodi võib viimane SB hinnang kinnitada meie märgi prognoosi, arvestades andmeid, mis on kättesaadavad üks aasta pärast vaatlusaastat, kuid on võimalik, et SB märk muutub eelmise aasta hinnangust kuni kõige uuema aastakäigu andmeteni ja on vastuolus prognoosiga, olgugi vaid ajutiselt.

Samuti on võimalik, et esialgne märgi hinnang, mis on tehtud üks aasta pärast vaatlusaastat, leiab kinnitust viimase aastakäigu andmete põhjal, kuid ajakohastatud hinnang annaks teistsuguse tulemuse, mis osutub siis valeks. 2016. aasta kohta tehtud prognoos oli, et SB ülejääk oli tegelikult puudujääk ja kõik hinnangud pärast eelmise aasta hinnangut on tõepoolest negatiivsed, kuid 2019. aasta kevadel, kui SB oli negatiivne, nagu prognoositud, muutus OG-CI võrdlus, kus CI oli suurem kui OG, kuna see oli positiivne ja OG oli null, nii et CI muutus väiksemaks, kuna CI oli null ja OG positiivne. Kuna $SB_{2016, 2019} = -0,75$ ei ole nii madal, ja kuna 2019. aasta kevadel oli oodata, et OG väheneb, võis ajakohastatud prognoos väga hästi olla, et 2016. aasta SB muutub tõenäoliselt ülejäägiks, mida ta ei teinud¹³.

Neid hoiatusi silmas pidades on mõningaid tõendeid selle kohta, et meetod aitab ennustada OG ja SB hinnangute muutumissuunda ning seda, kas SB ülejääk jääb ülejäägiks ja puudujääk jääb puudujäägiks.

See meetod aitas isegi mõnel, kuid mitte kõigil juhtudel, kui eelmise aasta SB oli väga lähedal nullile. $SB_{2013, 2014} = -0,39$ on ilmselt nullilähedane, kuid meetod aitas siiski. $SB_{2016, 2017} = 0,247$ on veelgi lähemal nullile ja meetod aitas ka. Kui $SB_{t, t+1}$ absoluutväärtus on väiksem või võrdne nt 0,20-ga, võib olla parem lähtuda oma kaalutlustest.

Valitsemissektori nominaalse eelarvepositsiooni korrigeerimised võivad aidata või mitte aidata prognoosidel täituda. 2013. aasta puudujäägi puhul võib väikese osa SB muutusest omistada GB korrigeerimistele. GB märk muutub 2014. aasta kevadest (-0,18) 2021. aasta kevadeks (+0,18), mis aitab kinnitada meie prognoosi, et eelmise aasta SB puudujääk muutub lõpuks ülejäägiks. GB üldine muutus 2014. aasta kevadest kuni 2021. aasta kevadeni on 0,36 protsendipunkti, mis on suuruselt palju väiksem kui 2013. aasta OG hinnangute -2,09 protsendipunkti suurune muutus samal ajavahemikul. Võime öelda, et OG korrigeerimised aitasid prognooside täitumisele rohkem kaasa kui GB korrigeerimised.

¹³ Et olla kooskõlas meie meetodiga, tuleks ajakohastatud prognoosides arvestada *ajakohastatud künniseid*, mis arvutatakse kirjeldava statistika põhjal, mille puhul *esialgne hinnang* avaldatakse üks või mitu aastat pärast eelmise aasta hinnangut. Näiteks kui eelmise aasta hinnangust on möödunud kaheksa aastat, st vaatlusaastast on möödunud üheksa aastat, ja esialgse hinnangu ajaperiood on üks aasta, siis põhineb statistika erinevustel $SB_{2005, 2015} - SB_{2005, 2014}$, $SB_{2004, 2014} - SB_{2004, 2013}$ jne.

5. Järeldused

Euroopa Komisjoni, OECD ja IMFi hinnangud Eesti struktuursele eelarvepositsioonile ei ole täpsed, kusjuures Euroopa Komisjoni hinnangud ei ole usaldusväärsed, samas kui OECD ja IMFi hinnangute näilise usaldusväärsuse võib kergesti kahtluse alla seada. Kuna ELi eelarveraamistiku keskseks kontseptsiooniks olevat struktuurset eelarvepositsiooni, keskpika perioodi eelarve-eesmärki ja selle suunas liikumise tempot käsitlevad eeskirjad on kõik kehtestatud kümnendikes protsendipunktides SKPst, ei ole need hinnangud usaldusväärne alus eelarvepoliitika kujundamiseks ja eelarvereglite järgimise hindamiseks. Teine peamine järeldus on, et struktuurne eelarvepositsioon on väga ebapiisav kontseptsioon, millele tugineda eelarvereglite väljatöötamisel¹⁴. Lisaks sellele võivad erinevad institutsioonid anda vastuolulisi hinnanguid selle kohta, kas struktuurse eelarvepositsiooni märk on positiivne või negatiivne, mis viib vastuoluliste poliitiliste soovitude andmiseni.

Ükski institutsioon ei ole selgelt teistest palju täpsem struktuurse eelarvepositsiooni hindamisel ja ükski ei saa seda teha ilma suurte korrigeerimisteta. Kuna OECD puhul on struktuurse eelarvepositsiooni hinnangute üldine tase palju kõrgem (keskmiselt 0,89 protsendipunkti võrra) kui Euroopa Komisjoni puhul, on võimalik, et üks või isegi mõlemad institutsioonid annavad struktuurse eelarvepositsiooni kohta ainult nihkega hinnanguid.

Euroopa Komisjoni andmetes on märgi korrigeerimine levinud kõigis korrigeerimiste kategooriates, sealhulgas eelmise aasta hinnangute korrigeerimisel aasta hiljem. OECD näiline märkide usaldusväärsus võib tuleneda üldisest ülehindamisest ja IMFi puhul võib see olla tingitud väikesest valimi suurusest. IMFi SB andmed on samuti suuremad ja nullist kaugemal kui Euroopa Komisjoni omad ning kui need hinnangud oleksid nullile lähemal, oleks märgimuutusi rohkem, välja arvatud juhul, kui IMFi andmete korrigeerimised oleks suuruselt väiksemad.

Samuti võib juhtuda, et eri institutsioonid hindavad veidi erinevaid SKP lõhe kontseptsioone, mis on struktuurse eelarvepositsiooni arvutamise aluseks. See näitab siis, et struktuurne eelarvepositsioon sõltub kontseptuaalselt keerulisest suurusest, mistõttu see ei sobi oma praegusesse rolli keske makromajandusliku kontseptsioonina Euroopa Liidu eelarveraamistikus ja konkreetsetes Eesti eelarvereglites.

Olemasolevate andmete ja kirjeldava statistika põhjal on võimalik välja pakkuda rusikareegleid, mille alusel saab hinnata, kas struktuurne puudujääk või ülejääk on tõepoolest puudujääk või ülejääk, või vähemalt anda mõningast kindlustunnet, et ülejääk ei muutu hiljem puudujäägiks või vastupidi. Nende rusikareeglite puhul tuleb arvestada hoiatusi, mis puudutavad ebatäpsust ja struktuurse eelarvepositsiooni hinnangute ebausaldusväärsust ning lühikesi valimeid. Eesti puhul on väljapakutud künnised -3,40 jooksva aasta puudujäägi hinnangu puhul, 5,15 jooksva aasta ülejäägi hinnangu puhul, -1,70 eelmise aasta puudujäägi hinnangu puhul ja 4,00 eelmise aasta ülejäägi hinnangu puhul.

Künnistest kinnipidamine võib anda suure kindluse, et SB märk ei muutu. Siiski võivad enamik neist künnistest olla oma absoluutväärtuselt liiga suured, et neist oleks praktiline kasu.

Kuna Euroopa Komisjoni hinnangud struktuurse eelarvepositsiooni kohta muudavad kergesti märki ja seda juhtub sageli rohkem kui üks kord sama vaatlusaasta kohta üsna lühikese korrigeerimiste jada jooksul, on parem vaadata teisi makromajanduslikke muutujaid, et tagada teatav kindlustunne, mis

¹⁴ Seda on järjepidevalt rõhutanud muu hulgas Euroopa Eelarvenõukogu oma paljudes aruannetes. Vt https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-fiscal-board-efb_en#reports-and-publications.

on künniste pakutavast suurem. Ilmakaardi koondhinnang võtab kokku paljud makromajanduslikud näitajad ja see osutub üsnagi heaks hinnangute usaldusväärsuse tagamisel.

Pakun välja lihtsa algoritmi ilmakaardi kasutamiseks, mis võtab aluseks struktuurse eelarvepositsiooni hinnangu künnised ning hinnangu SKP lõhe ja koondhinnangu numbrite vahelise kooskõla kohta. See meetod aitab prognoosida, millises suunas muutuvad SKP lõhe ja struktuurse eelarvepositsiooni hinnangud, ning võib seega anda teatava kindluse, et struktuurne puudujääk või ülejääk jääb selliseks ka hilisemates andmetes. Kui eelmise aasta hinnangute absoluutväärtus on nullilähedane ehk väiksem või võrdne nt 0,20-ga, võib olla parem mitte midagi ennustada.

Eesti on väga avatud majandus, kus tööturg on väga liberaalne. Makromajanduslikud suurused võivad olla eriti volatiilsed ja seetõttu võib neid olla raske prognoosida. See võib selgitada selle meetodi ja ka hinnangute piiranguid. Meetod võib toimida paremini vähem volatiilsetes riikides, kuid nendes riikides võib selle järele olla vähem vajadust.

Töös esitatud tõendid toetavad väga tugevalt soovitusi, et struktuurse eelarvepositsiooni hinnangud tuleks eelarveraamistikust välja jätta. Tegemist on väga halva näitajaga riigi rahanduse olukorra kohta, millest on vähe kasu majanduspoliitika kujundamisel.

Euroopa Komisjoni hinnangud Eesti SKP lõhe kohta muutusid 2021. aasta kevadel järsult. See, et need hinnangud on nii radikaalselt tundlikud üheainsa meetodilise muudatuse suhtes ja et neid tavaliselt korrigeeritakse väga suurel määral, näitab, et need ei sobi majanduse olukorra hindamiseks ja majanduspoliitika kujundamiseks.

Hinnangute ebatäpsuse ja ebausaldusväärsuse probleemi suurendab Eestis veelgi asjaolu, et riigieelarve seadus (vt joonealune märkus 1) sätestab reeglid *kumulatiivse struktuurse eelarvepositsiooni* kohta¹⁵. Käesolevas töös esitatud tõendite valguses tundub reegel, mille kohaselt "kumulatiivse struktuurse eelarvepositsiooni seis fikseeritakse eelmise eelarveaasta lõpu seisuga stabiilsusprogrammis ja seda ei korrigeerita hiljem" täiesti põhjendamatu¹⁶. Kui seda järgitakse, võib selline reegel kergesti viia järjestikuste ebasobivate poliitikateni, mis põhinevad valel andmetel.

Kuniks struktuurse eelarvepositsiooni hinnangutega siiski arvestatakse, tuleks neid alati tõlgendada laiaulatusliku ja usaldusväärse vaate kontekstis selle kohta, milline on majanduse tsükliline seis, mille annab näiteks hea makromajanduslike näitajate kogum, mida saab kergesti koondada koondhinnanguks, ning tuleks meeles pidada, kuivõrd ebatäpsed ja ebausaldusväärsed võivad olla SKP lõhe hinnangud. Sarnane loogika kehtib ka küsimuses, kas eelarvepoliitika seisund on protsükliline või vastutsükliline.

Käesolevas teemapaberis esitatud tööd saab laiendada rahandusministeeriumi ja keskpanga andmekogudele, mille hinnangud mängivad poliitilistes aruteludes kesksel rolli, ning ka teiste riikide ja allikate, näiteks kommertspankade andmetele.

¹⁵ Riigieelarve seaduse § 6 lg 1²: „Kumulatiivne struktuurne ülejääk on tekkinud juhul, kui alates 2014. aastast kuni jooksvale eelarveaastale eelnenud aastani tekkinud valitsussektori struktuursete eelarvepositsioonide eurodes väljendatud summa on positiivne. Kui summa on negatiivne, siis on tekkinud kumulatiivne struktuurne puudujääk.“

¹⁶ Riigieelarve seaduse § 6 lg 1³, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/529122017006/consolide/current>

Viited

Darvas, Zsolt (2016): *The structural budget balance limbo*, Bruegel, <https://www.bruegel.org/2016/04/the-structural-budget-balance-limbo>.

Darvas, Zsolt (2019): *Uncertainty over output gap and structural-balance estimates remains elevated*, Bruegel, <https://www.bruegel.org/2019/06/uncertainty-over-output-gap-and-structural-balance-estimates-remains-elevated>.

Draghi, Mario and Emmanuel Macron (2021): *The EU's fiscal rules must be reformed*, Financial Times, December 23rd, 2021.

European Commission (2018): *Recent developments in the fiscal surveillance framework*, Report on Public Finances in EMU 2018.

Fiscal Council (April 2018), *Fiscal Council Opinion on the Spring Forecast 2018 of the Ministry of Finance and on the Targets for the Structural Budget Position for 2019-2022*, https://media.voog.com/0000/0036/0984/files/2018_spring_fiscal_council_opinion.pdf.

European Commission (2019): *Vade Mecum on the Stability & Growth Pact*, Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission (n.d.): *economic and finance glossary* at <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/glossary.pdf>.

European Fiscal Board (2021): *Annual Report 2021*, Brussels.

Mourre et al. (2013): *The cyclically-adjusted budget balance used in the EU fiscal framework: an update*, European Commission, Economic Papers 478.

Mourre et al. (2014): *Adjusting the budget balance for the business cycle: the EU methodology*, European Commission, Economic Papers 536.

Riigikogu (2022): *State Budget Act*, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/529122017006/consolide/current>.

Vicente, Ricardo (2020): *The Business Cycle, Potential Output and the Output Gap: Different Theories, Different Rules*, Fiscal Council Occasional Paper 1, [https://media.voog.com/0000/0036/0984/files/FC Occasional Paper 01.pdf](https://media.voog.com/0000/0036/0984/files/FC_Occasional_Paper_01.pdf).

Lisa 1. Tabelid

Tabelid 1–3. Euroopa Komisjoni kevadised hinnangud

1. Nominaalne eelarvepositsioon (protsenti SKPst)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kevad 2006	1.60	1.40													
Kevad 2007	2.30	3.80	3.70												
Kevad 2008	1.80	3.40	2.80	0.40											
Kevad 2009	1.50	2.90	2.70	-3.00	-3.00										
Kevad 2010	1.60	2.50	2.60	-2.70	-1.70	-2.40									
Kevad 2011	1.62	2.45	2.54	-2.85	-1.76	0.14	-0.62								
Kevad 2012	1.62	2.46	2.39	-2.95	-2.01	0.26	1.03	-2.35							
Kevad 2013	1.62	2.46	2.39	-2.95	-1.98	0.20	1.17	-0.27	-0.29						
Kevad 2014	1.62	2.46	2.39	-2.95	-1.95	0.19	1.11	-0.24	-0.18	-0.54					
Kevad 2015	1.14	2.93	2.51	-2.66	-2.17	0.18	1.19	-0.22	-0.21	0.62	-0.23				
Kevad 2016	1.12	2.91	2.72	-2.67	-2.18	0.19	1.16	-0.26	-0.17	0.77	0.45	-0.12			
Kevad 2017	1.12	2.91	2.72	-2.67	-2.18	0.19	1.16	-0.26	-0.17	0.68	0.10	0.27	-0.26		
Kevad 2018	1.12	2.91	2.72	-2.67	-2.18	0.19	1.16	-0.26	-0.17	0.68	0.07	-0.29	-0.29	-0.01	
Kevad 2019	1.12	2.91	2.72	-2.67	-2.18	0.19	1.16	-0.26	-0.17	0.69	0.07	-0.33	-0.38	-0.55	-0.33
Kevad 2020	1.13	2.89	2.74	-2.64	-2.18	0.19	1.08	-0.28	0.18	0.70	0.14	-0.52	-0.77	-0.56	-0.32
Kevad 2021	1.13	2.89	2.74	-2.64	-2.18	0.19	1.08	-0.28	0.18	0.70	0.14	-0.41	-0.72	-0.56	0.08

2. SKP lõhe (protsenti potentsiaalsest SKPst)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kevad 2006	0.40	1.10													
Kevad 2007	-0.10	1.70	0.70												
Kevad 2008	1.90	4.70	4.00	-0.50											
Kevad 2009	4.40	8.80	10.40	3.30	-8.60										
Kevad 2010	4.30	8.30	11.00	4.50	-10.10	-8.60									
Kevad 2011	7.38	10.73	11.76	3.21	-11.14	-7.66	-3.15								
Kevad 2012	7.02	10.75	12.92	5.52	-9.83	-7.67	-1.53	-1.85							
Kevad 2013	5.47	9.29	12.05	4.64	-9.37	-5.96	0.50	1.37	1.22						
Kevad 2014	5.76	9.76	12.39	4.79	-9.55	-7.04	0.28	2.59	1.27	0.66					
Kevad 2015	6.31	10.73	13.95	5.22	-9.61	-7.04	-0.69	2.19	1.64	1.31	0.99				
Kevad 2016	6.75	11.42	14.83	6.00	-8.99	-6.65	-1.20	2.11	1.41	1.78	0.34	-0.15			
Kevad 2017	6.37	10.96	14.35	5.70	-9.02	-6.58	-0.79	1.83	1.31	1.95	1.02	0.29	0.11		
Kevad 2018	6.27	10.71	14.01	5.38	-9.29	-6.81	-0.99	1.59	1.35	1.87	0.84	0.42	2.08	2.88	
Kevad 2019	6.19	10.61	13.86	5.22	-9.48	-7.04	-1.21	1.31	1.01	1.25	0.34	1.09	2.67	3.33	2.79
Kevad 2020	6.12	9.67	12.43	4.40	-9.58	-6.27	0.03	1.68	1.01	1.39	0.44	0.35	2.63	3.86	4.28
Kevad 2021	4.64	8.28	10.95	2.81	-11.23	-8.33	-2.33	-0.55	-0.82	-0.04	-0.67	-0.28	1.76	2.16	2.79

3. Struktuurne eelarvepositsioon (protsenti potentsiaalsest SKPst)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kevad 2006	1.50	1.10													
Kevad 2007	2.40	3.30	3.50												
Kevad 2008	1.20	1.00	1.30	0.40											
Kevad 2009	0.20	-0.70	-0.80	-4.10	-1.00										
Kevad 2010		-0.90	-1.10	-4.30	-0.60	-2.10									
Kevad 2011			-1.40	-4.00	-0.20	-0.40	-0.90								
Kevad 2012				-4.80	-0.90	-0.50	-0.20	-0.80							
Kevad 2013	-0.01	-1.18	-1.53	-4.50	-1.08	-1.12	-0.65	0.17	-0.18						
Kevad 2014	-0.10	-1.32	-1.64	-4.55	-0.96	-0.80	-0.52	-0.05	-0.39	-0.47					
Kevad 2015						0.32	-0.04	-0.23	-0.77	0.16	-0.38				
Kevad 2016						0.15	0.18	-0.25	-0.63	0.10	0.58	0.05			
Kevad 2017						0.11	0.00	-0.12	-0.58	-0.07	-0.06	0.25	-0.31		
Kevad 2018						0.22	0.09	-0.01	-0.60	-0.03	-0.02	-0.37	-1.21	-1.29	
Kevad 2019						0.62	0.24	0.05	-0.49	0.20	0.18	-0.75	-1.68	-2.17	-1.69
Kevad 2020						0.28	-0.43	-0.16	-0.15	0.14	0.21	-0.58	-2.05	-2.44	-2.40
Kevad 2021						1.28	0.72	0.92	0.75	0.84	0.75	-0.17	-1.57	-1.61	-1.28

Tabelid 4–6. Järjestikused korrigeerimised (allikas: Euroopa Komisjon)

Märkus. Iga rida vastab kahe järjestikuse hinnangu erinevusele; näiteks 2006. aasta puhul on rida t + 1 2007. ja 2006. aastal avaldatud kevadiste hinnangute erinevus, rida t + 2 on 2008. ja 2007. aastal avaldatud kevadiste hinnangute erinevus jne.

4. Kasutades nominaalse eelarvepositsiooni andmeid (protsenti SKPst):

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
t+1		2.40	-0.90	-3.40	1.30	2.54	1.65	2.08	0.10	1.16	0.68	0.40	-0.03	-0.54	0.01
t+2	0.70	-0.40	-0.10	0.30	-0.06	0.12	0.14	0.03	-0.03	0.14	-0.34	-0.56	-0.10	-0.01	0.40
t+3	-0.50	-0.50	-0.10	-0.15	-0.25	-0.07	-0.06	0.02	0.04	-0.09	-0.03	-0.04	-0.39	0.01	
t+4	-0.30	-0.40	-0.06	-0.10	0.03	-0.01	0.08	-0.04	0.00	0.00	0.00	-0.19	0.05		
t+5	0.10	-0.05	-0.15	0.00	0.03	0.00	-0.03	0.00	0.00	0.01	0.07	0.11			
t+6	0.02	0.01	0.00	0.00	-0.22	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00				
t+7	0.00	0.00	0.00	0.30	-0.02	0.00	0.00	0.00	0.35	0.00					
t+8	0.00	0.00	0.12	-0.01	0.00	0.00	0.00	-0.03	0.00						
t+9	0.00	0.47	0.20	0.00	0.00	0.00	-0.08	0.00							
t+10	-0.48	-0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
t+11	-0.01	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00									
t+12	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00										
t+13	0.00	0.00	0.02	0.00											
t+14	0.00	-0.01	0.00												
t+15	0.00	0.00													
t+16	0.00														

5. Kasutades SKP lõhe andmeid (protsenti potentsiaalsest SKPst):

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
t+1		0.60	3.30	3.80	-1.50	0.94	1.62	3.23	0.06	0.65	-0.65	0.44	1.97	0.45	1.48
t+2	-0.50	3.00	6.40	1.20	-1.04	-0.01	2.03	1.22	0.36	0.46	0.68	0.12	0.60	0.53	-1.49
t+3	2.00	4.10	0.60	-1.29	1.32	1.71	-0.22	-0.40	-0.22	0.18	-0.18	0.67	-0.05	-1.70	
t+4	2.50	-0.50	0.76	2.31	0.46	-1.09	-0.97	-0.08	-0.10	-0.08	-0.50	-0.73	-0.87		
t+5	-0.10	2.43	1.15	-0.88	-0.19	0.00	-0.51	-0.28	0.04	-0.62	0.10	-0.63			
t+6	3.08	0.02	-0.87	0.15	-0.05	0.39	0.41	-0.24	-0.34	0.14	-1.11				
t+7	-0.36	-1.46	0.35	0.43	0.61	0.07	-0.20	-0.27	0.00	-1.43					
t+8	-1.55	0.47	1.55	0.78	-0.03	-0.23	-0.23	0.37	-1.83						
t+9	0.29	0.98	0.89	-0.30	-0.27	-0.23	1.24	-2.24							
t+10	0.56	0.69	-0.48	-0.32	-0.19	0.77	-2.36								
t+11	0.44	-0.46	-0.34	-0.17	-0.10	-2.06									
t+12	-0.38	-0.25	-0.15	-0.82	-1.65										
t+13	-0.11	-0.11	-1.44	-1.59											
t+14	-0.08	-0.94	-1.48												
t+15	-0.07	-1.39													
t+16	-1.48														

6. Kasutades struktuurse eelarvepositsiooni andmeid (protsenti potentsiaalsest SKPst):

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
t+1		2.20	-2.20	-4.50	0.40	1.70	0.70	0.97	-0.21	0.62	0.96	0.20	-0.90	-0.88	-0.71
t+2	0.90	-2.30	-2.10	-0.20	0.40	-0.10	-0.45	-0.21	-0.38	-0.06	-0.64	-0.62	-0.48	-0.27	1.12
t+3	-1.20	-1.70	-0.30	0.30	-0.70	-0.62	0.12	-0.18	0.14	-0.17	0.05	-0.38	-0.36	0.83	
t+4	-1.00	-0.20	-0.30	-0.80	-0.18	0.32	0.49	-0.02	0.05	0.04	0.20	0.17	0.47		
t+5				0.30	0.12	1.11	0.22	0.13	-0.02	0.23	0.02	0.41			
t+6				-0.05		-0.17	-0.18	0.11	0.11	-0.05	0.54				
t+7			-0.10			-0.03	0.09	0.06	0.35	0.69					
t+8		-0.14				0.10	0.15	-0.21	0.89						
t+9	-0.09					0.40	-0.67	1.09							
t+10						-0.34	1.15								
t+11						1.00									

Tabel 7. SKP lõhe korrigeerimine ja nominaalse eelarvepositsiooni korrigeerimine: suhteline mõju struktuurse eelarvepositsiooni korrigeerimistele (allikas: Euroopa Komisjon)

Märkused. Tabelis on esitatud deflateeritud SKP lõhe ja valitsemissektori nominaalse eelarvepositsiooni järjestikuste korrigeerimiste absoluutväärtuste vahe, kus deflateeritud SKP lõhe on SKP lõhe korrutatud poolelastsusega. Näiteks 2006. aasta puhul on järjestikune korrigeerimine 2007. ja 2006. aastal avaldatud andmete vahe (rida t + 1), 2008. ja 2007. aastal avaldatud andmete vahe (rida t + 2) jne. Tabelis tähendab positiivne väärtus, et SKP lõhe korrigeerimine mõjutas struktuurse eelarvepositsiooni hinnangu korrigeerimist rohkem kui nominaalse eelarvepositsiooni korrigeerimine, ja negatiivne väärtus tähendab seda, et see mõjutas vähem.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
t+1		-2.22	0.09	-2.26	-0.85	-2.25	-1.16	-1.11	-0.09	-0.87	-0.39	-0.20	0.84	-0.32	0.71
t+2	-0.55	0.50	1.82	0.06	0.26	-0.12	0.47	0.33	0.13	0.06	-0.04	-0.51	0.19	0.25	0.33
t+3	0.10	0.73	0.08	0.24	0.14	0.45	0.00	0.16	0.05	-0.01	0.05	0.29	-0.36	0.82	
t+4	0.45	-0.25	0.17	0.60	0.11	0.32	0.35	0.00	0.04	0.04	0.24	0.17	0.37		
t+5	-0.07	0.67	0.19	0.26	0.03	0.00	0.19	0.12	0.00	0.30	-0.03	0.20			
t+6	0.91	-0.01	0.26	0.04	-0.19	0.17	0.18	0.11	0.17	0.05	0.54				
t+7	0.11	0.44	0.10	-0.11	0.26	0.03	0.09	0.13	-0.35	0.69					
t+8	0.47	0.14	0.56	0.34	0.01	0.10	0.11	0.15	0.89						
t+9	0.09	-0.04	0.19	0.13	0.12	0.11	0.52	1.09							
t+10	-0.23	0.28	0.21	0.14	0.09	0.37	1.15								
t+11	0.18	0.20	0.15	0.08	0.04	1.00									
t+12	0.17	0.11	0.07	0.37	0.80										
t+13	0.05	0.05	0.67	0.77											
t+14	0.04	0.44	0.72												
t+15	0.03	0.67													
t+16	0.72														

Tabelid 8–10. Absoluutsete järjestikuste korrigeerimiste kirjeldav statistika iga vaatlusaasta kohta (allikas: Euroopa Komisjon)

Märkused. Tabelite ülemistes paneelides on esitatud kirjeldav statistika järjestikuste korrigeerimiste absoluutväärtuste kohta iga vaatlusaasta kohta, st kõikide aastakäikude lõikes, kuid välja arvatud jooksva aasta hinnangu korrigeerimised, mis näitavad erinevust samal aastal ja aasta hiljem avaldatud aasta t andmete vahel. Alumistes paneelides on nullkorrigeerimine absoluutne järjestikune korrigeerimine, mis on võrdne või väiksem kui 0,01 protsendipunkti; näiteks 2006. aasta puhul, kui 2006. aasta kevadest 2007. aasta kevadeni oli nullkorrigeerimine, on aastad kuni esimese nullkorrigeerimiseni võrdsed 1-ga, kui 2007. aasta kevadest 2008. aasta kevadeni oli nullkorrigeerimine, siis võrdsed 2-ga jne. Väärtus 1 ei teki kunagi, sest sama aasta kevadel arvatatud hinnangud sama aasta kohta muutuvad loomulikult aasta hiljem. Väärtus 2 võib tähendada, et näiteks 2007. aastal arvatatud hinnang 2006. aasta kohta oli väga täpne; pärast nullkorrigeerimist võib siiski esineda andmete mittenulliseid korrigeerimisi, millest mõned võivad olla suured. Iga vaatlusaasta puhul arvutatakse esimese nullkorrigeerimise järgne keskmine kõigi esimese nullkorrigeerimise järgsete aastakäikude absoluutsete järjestikuste korrigeerimiste keskmisena; muud nullkorrigeerimised võivad olla keskmisse kaasatud. Alumised paneelid näitavad ka vaatluste arvu ja maksimaalset absoluutset järjestikust korrigeerimist pärast esimest nullkorrigeerimist, kui on. Tabelis 10 puudub alumine paneel, sest struktuurse eelarvepositsiooni nullkorrigeerimisi ei ole.

8. Kasutades nominaalse eelarvepositsiooni andmeid (protsenti SKPst):

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vaatlusi	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Väikseim	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.04	0.05	0.01	0.40
Keskmine	0.14	0.13	0.06	0.07	0.05	0.02	0.04	0.01	0.06	0.04	0.09	0.22	0.18	0.01	0.40
Standardhälve	0.23	0.20	0.07	0.11	0.09	0.04	0.05	0.02	0.12	0.05	0.13	0.20	0.15	0.00	0.00
Suurim	0.70	0.50	0.20	0.30	0.25	0.12	0.14	0.04	0.35	0.14	0.34	0.56	0.39	0.01	0.40
Aastaid esimese nullini	7	7	6	5	8	4	6	5	4	4	4	-	-	2	1
Keskmine pärast esimest nulli	0.06	0.06	0.04	0.04	0.00	0.00	0.02	0.01	0.09	0.01	0.04	-	-	0.01	0.40
Vaatlusi pärast esimest nulli	9	8	8	8	4	7	4	4	4	3	2	-	-	1	1
Suurim pärast esimest nulli	0.48	0.47	0.20	0.30	0.01	0.00	0.08	0.03	0.35	0.02	0.07	-	-	0.01	0.40

9. Kasutades SKP lõhe andmeid (protsenti potentsiaalsest SKPst):

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vaatlusi	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Väikseim	0.07	0.02	0.15	0.15	0.03	0.00	0.20	0.08	0.00	0.08	0.10	0.12	0.05	0.53	1.49
Keskmine	0.90	1.20	1.27	0.85	0.54	0.65	0.91	0.64	0.41	0.49	0.51	0.54	0.50	1.12	1.49
Standardhälve	0.94	1.16	1.55	0.63	0.53	0.70	0.77	0.68	0.59	0.46	0.36	0.24	0.34	0.58	0.00
Suurim	3.08	4.10	6.40	2.31	1.65	2.06	2.36	2.24	1.83	1.43	1.11	0.73	0.87	1.70	1.49
Aastaid esimese nullini	-	-	-	-	-	2	No	-	7	-	-	-	-	-	-
Keskmine pärast esimest nulli	-	-	-	-	-	0.73	-	-	1.83	-	-	-	-	-	-
Vaatlusi pärast esimest nulli	-	-	-	-	-	9	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Suurim pärast esimest nulli	-	-	-	-	-	2.06	-	-	1.83	-	-	-	-	-	-

10. Kasutades struktuurse eelarvepositsiooni andmeid (protsenti potentsiaalsest SKPst):

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vaatlusi	4	4	4	5	4	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Väikseim	0.09	0.14	0.10	0.05	0.12	0.03	0.09	0.02	0.02	0.04	0.02	0.17	0.36	0.27	1.12
Keskmine	0.80	1.08	0.70	0.33	0.35	0.42	0.39	0.25	0.28	0.21	0.29	0.40	0.44	0.55	1.12
Standardhälve	0.42	0.94	0.81	0.25	0.23	0.36	0.33	0.32	0.28	0.23	0.25	0.16	0.05	0.28	0.00
Suurim	1.20	2.30	2.10	0.80	0.70	1.11	1.15	1.09	0.89	0.69	0.64	0.62	0.48	0.83	1.12

Tabelid 11–13. Absoluutsete järjestikuste korrigeerimiste kirjeldav statistika iga ajaperioodi kohta (allikas: Euroopa Komisjon)

Märkused. Tabelites on esitatud kirjeldav statistika iga ajaperioodi kohta, st vaatlusaastate lõikes, kasutades järjestikuste korrigeerimiste absoluutväärtusi. Rida t + 1 viitab vaatlusaasta ja sellele järgneva aasta vahelistele korrigeerimistele; rida t + 2 viitab vaatlusaastale järgnevate 1. ja 2. aasta vahelistele korrigeerimistele jne. Seejärel kasutatakse iga rea puhul erinevaid aastakäike. Vähenevat keskmist, vähenevat standardhälvet ja vähenevat maksimumi esimesest reast viimase reani võib tõlgendada kui märke sellest, et aluseks olevad hinnangud on muutunud iga aastakäiguga täpsemaks, kuid hoiatusega, et viimaste ridade statistika on arvatud vaid mõne vaatluse põhjal.

11. Kasutades nominaalse eelarvepositsiooni andmeid (protsenti SKPst):

	Vaatlusi	Väikseim	Keskmine	Standardhälve	Suurim
t + 1	14	0.01	1.23	1.02	3.40
t + 2	15	0.01	0.23	0.20	0.70
t + 3	14	0.01	0.16	0.17	0.50
t + 4	13	0.00	0.10	0.12	0.40
t + 5	12	0.00	0.05	0.05	0.15
t + 6	11	0.00	0.02	0.06	0.22
t + 7	10	0.00	0.07	0.13	0.35
t + 8	9	0.00	0.02	0.04	0.12
t + 9	8	0.00	0.10	0.16	0.47
t + 10	7	0.00	0.07	0.17	0.48
t + 11	6	0.00	0.00	0.01	0.01
t + 12	5	0.00	0.00	0.01	0.02
t + 13	4	0.00	0.01	0.01	0.02
t + 14	3	0.00	0.00	0.01	0.01
t + 15	2	0.00	0.00	0.00	0.00
t + 16	1	0.00	0.00	0.00	0.00

12. Kasutades SKP lõhe andmeid (protsenti potentsiaalsest SKPst):

	Vaatlusi	Väikseim	Keskmine	Standardhälve	Suurim
t + 1	14	0.06	1.48	1.15	3.80
t + 2	15	0.01	1.31	1.56	6.40
t + 3	14	0.05	1.05	1.06	4.10
t + 4	13	0.08	0.84	0.74	2.50
t + 5	12	0.00	0.58	0.66	2.43
t + 6	11	0.02	0.62	0.84	3.08
t + 7	10	0.00	0.52	0.49	1.46
t + 8	9	0.03	0.78	0.64	1.83
t + 9	8	0.23	0.80	0.65	2.24
t + 10	7	0.19	0.77	0.68	2.36
t + 11	6	0.10	0.59	0.67	2.06
t + 12	5	0.15	0.65	0.55	1.65
t + 13	4	0.11	0.81	0.71	1.59
t + 14	3	0.08	0.83	0.58	1.48
t + 15	2	0.07	0.73	0.66	1.39
t + 16	1	1.48	1.48	0.00	1.48

13. Kasutades struktuurse eelarvepositsiooni andmeid (protsenti potentsiaalsest SKPst):

	Vaatlusi	Väikseim	Keskmine	Standardhälve	Suurim
t + 1	14	0.20	1.23	1.10	4.50
t + 2	15	0.06	0.68	0.66	2.30
t + 3	14	0.05	0.50	0.45	1.70
t + 4	13	0.02	0.33	0.29	1.00
t + 5	9	0.02	0.28	0.32	1.11
t + 6	7	0.05	0.17	0.16	0.54
t + 7	6	0.03	0.22	0.24	0.69
t + 8	5	0.10	0.30	0.30	0.89
t + 9	4	0.09	0.56	0.37	1.09
t + 10	2	0.34	0.74	0.40	1.15
t + 11	1	1.00	1.00	0.00	1.00

Tabelid 14–16. OECD kevadised hinnangud

14. Nominaalne eelarvepositsioon (protsenti SKPst)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kevad 2009	1.50	2.91	2.70	-2.97	-5.57										
Kevad 2010	1.62	2.50	2.62	-2.76	-1.72	-2.60									
Kevad 2011	1.62	2.45	2.54	-2.85	-1.76	0.14	-0.48								
Kevad 2012	1.62	2.46	2.39	-2.95	-2.01	0.26	1.03	-1.96							
Kevad 2013	1.62	2.46	2.39	-2.95	-1.98	0.20	1.18	-0.27	0.02						
Kevad 2014	1.62	2.46	2.39	-2.95	-1.95	0.19	1.11	-0.24	-0.18	-0.24					
Kevad 2015	1.14	2.93	2.51	-2.66	-2.17	0.18	1.19	-0.22	-0.21	0.62	0.42				
Kevad 2016	1.13	2.91	2.73	-2.66	-2.18	0.19	1.16	-0.26	-0.17	0.77	0.44	-0.39			
Kevad 2017	1.12	2.91	2.72	-2.67	-2.18	0.19	1.16	-0.26	-0.17	0.68	0.10	0.27	-0.36		
Kevad 2018	1.12	2.91	2.72	-2.67	-2.18	0.19	1.16	-0.26	-0.17	0.68	0.07	-0.29	-0.29	0.43	
Kevad 2019	1.12	2.91	2.72	-2.67	-2.18	0.19	1.16	-0.26	-0.17	0.69	0.07	-0.33	-0.38	-0.55	-0.23
Kevad 2020	1.13	2.89	2.74	-2.65	-2.18	0.19	1.08	-0.28	0.18	0.70	0.14	-0.52	-0.77	-0.56	-0.32
Kevad 2021	1.13	2.89	2.74	-2.65	-2.18	0.19	1.08	-0.28	0.18	0.70	0.14	-0.41	-0.72	-0.56	0.08

15. SKP lõhe (protsenti potentsiaalsest SKPst)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kevad 2011	5.02	11.58	15.93	7.19	-9.32	-7.54	-3.80								
Kevad 2012	4.32	10.00	13.62	6.14	-10.00	-8.36	-2.39	-2.36							
Kevad 2013	4.45	10.01	13.44	5.13	-11.01	-8.86	-2.63	-1.67	-2.91						
Kevad 2014	4.53	10.15	13.66	5.41	-10.74	-9.20	-1.90	-0.23	-1.94	-3.56					
Kevad 2015	4.72	10.92	15.18	5.75	-11.14	-9.50	-3.60	-1.39	-2.17	-2.48	-2.94				
Kevad 2016	4.39	10.70	14.36	5.30	-11.14	-10.12	-4.91	-2.12	-2.50	-1.56	-2.15	-2.14			
Kevad 2017	2.75	8.46	12.10	4.19	-10.81	-9.15	-3.23	-0.87	-1.33	-0.77	-1.39	-1.80	-1.10		
Kevad 2018	2.48	8.25	12.00	4.19	-10.74	-9.08	-3.25	-0.97	-1.23	-0.79	-1.38	-1.60	0.30	0.93	
Kevad 2019	2.58	8.30	11.97	4.15	-10.76	-9.09	-3.22	-0.88	-1.09	-0.71	-1.09	-0.25	1.42	2.18	2.17
Kevad 2020															
Kevad 2021	5.90	10.31	12.76	4.07	-11.72	-10.16	-4.69	-3.10	-3.52	-2.78	-2.62	-1.86	0.41	1.45	2.74

16. Struktuurne eelarvepositsioon (protsenti potentsiaalsest SKPst)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kevad 2012	0.17	-0.58	-1.15	-3.90	-1.77	-0.58	-0.08	0.00							
Kevad 2013	0.26	-0.39	-0.85	-3.44	-1.15	-0.36	-0.06	1.31	0.95						
Kevad 2014	0.14	-0.55	-1.03	-3.63	-1.27	-0.26	-0.29	0.96	0.61	1.10					
Kevad 2015	-0.22	-0.63	-1.51	-3.47	-1.05	-0.17	0.10	1.05	0.25	1.85	1.56				
Kevad 2016	-0.70	-1.91	-3.05	-3.81	1.15	1.79	1.39	1.62	0.79	1.84	1.98	1.16			
Kevad 2017	-0.02	-1.02	-2.14	-3.32	0.95	1.29	0.61	1.07	0.26	1.40	1.29	1.45	0.54		
Kevad 2018	0.09	-0.94	-2.10	-3.32	0.91	1.25	0.62	1.11	0.21	1.41	1.25	0.79	-0.06	0.12	
Kevad 2019	0.05	-0.95	-2.09	-3.30	0.92	1.25	0.60	1.07	0.15	1.37	1.09	0.07	-0.70	-1.47	-1.15
Kevad 2020															
Kevad 2021	-1.29	-1.75	-2.32	-3.20	1.47	1.80	1.21	2.02	1.61	2.32	1.88	0.76	-0.56	-1.18	-1.22

Tabelid 17–19. IMFi kevadised hinnangud

17. Nominaalne eelarvepositsioon (protsenti SKPst)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kevad 2011	1.61	3.22	2.86	-2.32	-2.06	0.20	-1.01								
Kevad 2012	1.61	3.22	2.82	-2.30	-2.06	0.40	0.99	-2.09							
Kevad 2013	1.61	3.22	2.82	-2.31	-2.07	0.40	1.70	-0.25	0.41						
Kevad 2014	1.62	2.46	2.39	-2.95	-1.95	0.20	1.21	-0.21	-0.36	-0.42					
Kevad 2015	1.61	2.44	2.36	-2.90	-1.93	0.19	1.05	-0.28	-0.47	0.37	-0.53				
Kevad 2016	1.61	2.44	2.36	-2.90	-1.93	0.19	1.03	-0.41	-0.30	0.75	0.53	0.54			
Kevad 2017	1.61	2.44	2.36	-2.90	-1.93	0.15	1.12	-0.26	-0.17	0.68	0.10	0.27	0.26		
Kevad 2018	1.12	2.91	2.72	-2.67	-2.18	0.19	1.16	-0.26	-0.17	0.68	0.07	-0.29	-0.13	-0.35	
Kevad 2019	1.12	2.91	2.72	-2.67	-2.18	0.19	1.16	-0.26	-0.17	0.67	0.07	-0.28	-0.28	0.23	0.24
Kevad 2020	1.12	2.90	2.69	-2.65	-2.17	0.19	1.15	-0.26	-0.17	0.68	0.07	-0.33	-0.38	-0.46	-0.40
Kevad 2021	1.12	2.90	2.69	-2.65	-2.17	0.19	1.15	-0.26	-0.17	0.68	0.07	-0.33	-0.38	-0.46	0.04

18. SKP lõhe (protsenti potentsiaalsest SKPst)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kevad 2012	2.50	7.20	10.87	4.95	-9.80	-7.62	-1.58	-1.38							
Kevad 2013	0.69	5.92	11.69	6.25	-9.36	-7.57	-1.65	-0.70	-0.93						
Kevad 2014	4.13	10.62	11.69	6.25	-9.06	-8.54	-1.83	-0.57	-1.70	-1.16					
Kevad 2015	6.29	12.62	17.52	8.36	-9.58	-9.15	-3.36	-0.62	-0.85	-0.94	-0.63				
Kevad 2016	4.24	10.37	15.09	6.13	-11.29	-10.66	-5.24	-2.09	-2.31	-0.66	-1.30	-1.13			
Kevad 2017	4.10	10.21	14.91	5.95	-11.44	-10.73	-4.55	-2.10	-2.38	-0.81	-0.91	-1.09	-0.50		
Kevad 2018	4.29	10.41	15.13	6.15	-11.27	-10.74	-4.55	-2.10	-1.97	-0.73	-0.65	-0.79	1.27	1.69	
Kevad 2019	4.36	8.90	11.92	3.39	-11.34	-8.90	-3.23	-1.25	-1.73	-1.38	-1.86	-0.97	0.63	1.32	0.95
Kevad 2020															
Kevad 2021	5.14	9.09	11.89	3.73	-10.69	-7.75	-2.02	-0.97	-1.83	-1.19	-1.59	-0.89	1.34	2.50	3.19

19. Struktuurne eelarvepositsioon (protsenti potentsiaalsest SKPst)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kevad 2016	0.33	-0.69	-2.21	-4.96	1.19	1.76	1.24	1.17	0.73	1.17	1.44	0.79			
Kevad 2017	0.37	-0.64	-2.15	-4.91	1.24	1.75	1.11	1.34	0.89	1.14	0.91	0.93	0.79		
Kevad 2018	-0.16	-0.27	-1.92	-4.76	0.95	1.80	1.15	1.34	0.75	1.12	0.79	0.26	-0.23	-0.81	
Kevad 2019	-0.18	0.19	-0.92	-3.89	0.98	1.15	0.72	1.08	0.68	1.31	1.19	0.32	-0.15	-0.09	
Kevad 2020															
Kevad 2021	-0.41	0.14	-0.90	-3.96	0.74	0.73	0.32	0.99	0.71	1.26	1.10	0.24	-0.48	-1.17	-0.94

Tabelid 20–21. Struktuurse eelarvepositsiooni absoluutsete järjestikuste korrigeerimiste kirjeldav statistika iga vaatlusaasta kohta

Märkused. Tabelite ülemistes paneelides on esitatud kirjeldav statistika järjestikuste korrigeerimiste absoluutväärtuste kohta iga vaatlusaasta kohta, st kõikide aastakäikude lõikes, kuid välja arvatud jooksva aasta hinnangu korrigeerimised, mis näitavad erinevust samal aastal ja aasta hiljem avaldatud aasta t andmete vahel. Alumistes paneelides on nullkorrigeerimine absoluutne järjestikune korrigeerimine, mis on võrdne või väiksem kui 0,01 protsendipunkti; näiteks 2006. aasta puhul, kui 2006. aasta kevadest 2007. aasta kevadeni oli nullkorrigeerimine, on aastad kuni esimese nullkorrigeerimiseni võrdsed 1-ga, kui 2007. aasta kevadest 2008. aasta kevadeni oli nullkorrigeerimine, siis võrdsed 2-ga jne. Väärtus 1 ei teki kunagi, sest sama aasta kevadel arvatatud hinnangud sama aasta kohta muutuvad loomulikult aasta hiljem. Väärtus 2 võib tähendada, et näiteks 2007. aastal arvatatud hinnang 2006. aasta kohta oli väga täpne; pärast nullkorrigeerimist võib siiski esineda andmete mittenuolliseid korrigeerimisi, millest mõned võivad olla suured. Iga vaatlusaasta puhul arvutatakse esimese nullkorrigeerimise järgne keskmine kõigi esimese nullkorrigeerimise järgsete aastakäikude absoluutsete järjestikuste korrigeerimiste keskmisena; muud nullkorrigeerimised võivad olla keskmisse kaasatud. Alumised paneelid näitavad ka vaatluste arvu ja maksimaalset absoluutset järjestikust korrigeerimist pärast esimest nullkorrigeerimist, kui on.

20. Allikas: OECD

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Vaatlusi	7	7	7	7	7	7	7	6	5	4	3	2	1
Väikseim	0.04	0.02	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01	0.04	0.05	0.01	0.04	0.66	0.64
Keskmine	0.27	0.39	0.50	0.24	0.48	0.42	0.39	0.28	0.31	0.12	0.29	0.69	0.64
Standardhälve	0.22	0.46	0.51	0.18	0.72	0.65	0.45	0.23	0.22	0.18	0.28	0.03	0.00
Suurim	0.68	1.29	1.54	0.49	2.20	1.96	1.29	0.57	0.54	0.44	0.69	0.72	0.64
Aastaid esimese nullini	-	-	-	10	10	9	7	-	-	4	-	-	-
Keskmine pärast esimest nulli	-	-	-	0.02	-	-	0.01	-	-	0.04	-	-	-
Vaatlusi pärast esimest nulli	-	-	-	1	0	0	1	-	-	1	-	-	-
Suurim pärast esimest nulli	-	-	-	0.02	-	-	0.01	-	-	0.04	-	-	-

21. Allikas: IMF

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Vaatlusi	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Väikseim	0.02	0.05	0.06	0.05	0.02	0.01	0.04	0.00	0.08	0.02	0.12	0.05	0.08
Keskmine	0.20	0.29	0.43	0.36	0.12	0.24	0.21	0.14	0.12	0.08	0.35	0.36	0.08
Standardhälve	0.23	0.18	0.41	0.36	0.12	0.29	0.17	0.11	0.03	0.08	0.17	0.31	0.00
Suurim	0.53	0.46	1.00	0.87	0.29	0.66	0.44	0.26	0.16	0.20	0.53	0.67	0.08
Aastaid esimese nullini	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Keskmine pärast esimest nulli	-	-	-	-	-	-	-	0.26	-	-	-	-	-
Vaatlusi pärast esimest nulli	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Suurim pärast esimest nulli	-	-	-	-	-	-	-	0.26	-	-	-	-	-

Tabelid 22–23. Struktuurse eelarvepositsiooni absoluutsete järjestikuste korrigeerimiste kirjeldav statistika iga ajaperioodi kohta

Märkused. Tabelites on esitatud kirjeldav statistika iga ajaperioodi kohta, st vaatlusaastate lõikes, kasutades järjestikuste korrigeerimiste absoluutväärtusi. Rida $t + 1$ viitab vaatlusaasta ja sellele järgneva aasta vahelistele korrigeerimistele; rida $t + 2$ viitab vaatlusaastale järgnevate 1. ja 2. aasta vahelistele korrigeerimistele jne. Seejärel kasutatakse iga rea puhul erinevaid aastakäike. Vähenevat keskmist, vähenevat standardhälvet ja vähenevat maksimumi esimesest reast viimase reani võib tõlgendada kui märke sellest, et aluseks olevad hinnangud on muutunud iga aastakäiguga täpsemaks, kuid hoiatusega, et viimaste ridade statistika on arvatud vaid mõne vaatluse põhjal.

22. Allikas: OECD

	Vaatlusi	Väikseim	Keskmine	Standardhälve	Suurim
t + 1	7	0.29	0.76	0.47	1.59
t + 2	7	0.01	0.39	0.27	0.69
t + 3	7	0.04	0.33	0.23	0.72
t + 4	7	0.01	0.34	0.23	0.62
t + 5	7	0.04	0.37	0.42	1.29
t + 6	7	0.04	0.51	0.64	1.96
t + 7	7	0.01	0.47	0.72	2.20
t + 8	7	0.01	0.19	0.16	0.48
t + 9	6	0.00	0.38	0.54	1.54
t + 10	5	0.00	0.51	0.51	1.29
t + 11	4	0.02	0.36	0.36	0.90
t + 12	3	0.01	0.26	0.30	0.68
t + 13	2	0.02	0.06	0.05	0.11
t + 14	1	0.04	0.04	0.00	0.04

23. Allikas: IMF

	Vaatlusi	Väikseim	Keskmine	Standardhälve	Suurim
t + 1	3	0.14	0.63	0.36	1.01
t + 2	3	0.08	0.43	0.25	0.67
t + 3	3	0.02	0.06	0.04	0.12
t + 4	3	0.03	0.19	0.15	0.40
t + 5	3	0.13	0.17	0.03	0.20
t + 6	3	0.00	0.07	0.05	0.13
t + 7	3	0.01	0.11	0.11	0.26
t + 8	3	0.05	0.18	0.18	0.44
t + 9	3	0.05	0.33	0.25	0.66
t + 10	3	0.02	0.08	0.05	0.15
t + 11	3	0.05	0.39	0.35	0.87
t + 12	3	0.04	0.47	0.40	1.00
t + 13	2	0.46	0.50	0.03	0.53
t + 14	1	0.02	0.02	0.00	0.02

Tabelid 24–26. Allikate võrdlus

Märkused. Minimaalne, keskmine ja maksimaalne väärtus põhinevad korrigeerimiste absoluutväärtusel; kõik arvud on protsendipunktilised muutused. Eelmise taseme korrigeerimine on aastatel $t + 2$ ja $t + 1$ avaldatud aasta t hinnangute vahe; jooksva taseme korrigeerimine on aastatel $t + 1$ ja t avaldatud aasta t hinnangute vahe; eelmise muutuse korrigeerimine on aastatel $t + 2$ ja $t + 1$ avaldatud hinnangute vahe muutuse kohta $t - 1$ -st kuni t -ni; jooksva muutuse korrigeerimine on aastatel $t + 1$ ja t avaldatud hinnangute vahe muutuse kohta $t - 1$ -st kuni t -ni. Need määratlused järgivad Darvase (2016, 2019) määratlusi. Negatiivseks või positiivseks korrigeerimine on arv, mitu korda vaatlusperioodi jooksul korrigeeriti hinnangu märki negatiivseks või positiivseks.

Allikad: Euroopa Komisjoni kevadised hinnangud; OECD mai või juuni hinnangud; IMFi aprilli hinnangud; oma arvutused.

24. Kasutades nominaalse eelarvepositsiooni andmeid (protsenti SKPst):

	Eelmise taseme korrigeerimine			Jooksva taseme korrigeerimine			Eelmise muutuse korrigeerimine			Jooksva muutuse korrigeerimine		
	EK	OECD	IMF	EK	OECD	IMF	EK	OECD	IMF	EK	OECD	IMF
	2005-19	2008-19	2010-19	2006-19	2009-19	2011-19	2005-19	2008-19	2010-19	2006-19	2009-19	2011-19
Vaatlusi	15	12	10	14	11	9	15	12	10	14	11	9
Väikseim	0.01	0.01	0.03	0.01	0.02	0.27	0.05	0.05	0.04	0.02	0.08	0.06
Keskmine	0.23	0.18	0.37	1.23	1.15	0.93	0.24	0.23	0.38	1.15	1.20	0.72
Suurim	0.70	0.56	0.70	3.40	3.85	2.00	0.53	0.53	0.70	3.30	3.64	1.81
Korrigeeriti negatiivseks	1	1	2	1	2	3	2	2	2	1	1	1
Korrigeeriti positiivseks	1	1	1	4	4	4	1	1	0	8	6	4

25. Kasutades SKP lõhe andmeid (protsenti potentsiaalsest SKPst):

	Eelmise taseme korrigeerimine			Jooksva taseme korrigeerimine			Eelmise muutuse korrigeerimine			Jooksva muutuse korrigeerimine		
	EK	OECD	IMF	EK	OECD	IMF	EK	OECD	IMF	EK	OECD	IMF
	2005-19	2010-17	2011-17	2006-19	2011-18	2012-18	2005-19	2010-17	2011-17	2006-19	2011-18	2012-18
Vaatlusi	15	8	7	14	8	7	15	8	7	14	8	7
Väikseim	0.01	0.21	0.07	0.06	0.33	0.04	0.07	0.02	0.05	0.15	0.12	0.28
Keskmine	1.31	0.72	0.38	1.48	0.99	0.65	0.70	0.46	0.59	1.23	0.85	0.76
Suurim	6.40	1.44	0.86	3.80	1.41	1.77	2.30	1.24	1.74	2.70	2.23	1.47
Korrigeeriti negatiivseks	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
Korrigeeriti positiivseks	1	0	0	3	1	1	2	1	1	3	0	0

26. Kasutades struktuurse eelarvepositsiooni andmeid (protsenti potentsiaalsest SKPst):

	Eelmise taseme korrigeerimine			Jooksva taseme korrigeerimine			Eelmise muutuse korrigeerimine			Jooksva muutuse korrigeerimine		
	EK	OECD	IMF	EK	OECD	IMF	EK	OECD	IMF	EK	OECD	IMF
	2005-19	2011-17	2015-17	2006-19	2012-18	2016-18	2005-19	2011-17	2015-17	2006-19	2012-18	2016-18
Vaatlusi	15	7	3	14	7	3	15	7	3	14	7	3
Väikseim	0.06	0.01	0.08	0.20	0.29	0.14	0.09	0.08	0.03	0.01	0.01	0.35
Keskmine	0.68	0.39	0.43	1.23	0.76	0.63	0.33	0.33	0.36	0.85	0.69	0.55
Suurim	2.30	0.69	0.67	4.50	1.59	1.01	1.10	0.62	0.55	2.40	1.30	0.67
Korrigeeriti negatiivseks	4	0	0	2	2	1	3	2	2	0	1	0
Korrigeeriti positiivseks	0	0	0	2	1	0	1	0	0	6	2	2

Tabelid 27–30. Kirjeldav statistika struktuurse eelarvepositsiooni korrigeerimiste kohta hilisematel aastatel sõltuvalt esialgsest positiivsest või negatiivsest hinnangust (allikas: Euroopa Komisjon)

Märkused. Jooksva aasta hinnangu korrigeerimine n aastat hiljem on aastatel t + n ja t avaldatud aasta t hinnangute vahe; aastal t avaldatud hinnang on esialgne hinnang. Eelmise aasta hinnangu korrigeerimine n aastat hiljem on aastatel t + 1 + n ja t + 1 avaldatud aasta t hinnangute vahe; sellisel juhul on aastal t + 1 avaldatud hinnang esialgne hinnang. Igas tabelis on esitatud statistika sõltuvalt sellest, kas esialgne hinnang on positiivne või negatiivne. Pange tähele, et aluseks olevateks andmeteks on korrigeerimised, mitte nende absoluutväärtused. Kõik arvud on protsendipunktilised muutused. Allikad: Euroopa Komisjoni kevadised hinnangud; oma arvutused.

27. Tingimuseks on negatiivne jooksva aasta hinnang:

n	Vaatlusi	Keskväärtaus	Standardhälve	Keskv. – s.h.	Keskv. + s.h.
1	10	0.27	0.85	-0.58	1.12
2	10	0.16	0.88	-0.72	1.04
3	9	0.03	0.75	-0.72	0.78
4	9	0.53	1.07	-0.54	1.61
5	8	0.86	0.86	0.00	1.72
6	6	0.89	0.76	0.14	1.65
7	5	1.08	0.70	0.37	1.78
8	4	1.26	0.64	0.62	1.89
9	3	0.35	0.12	0.23	0.46
10	2	2.00	0.38	1.62	2.38
11	1	3.38	0.00	3.38	3.38

28. Tingimuseks on positiivne jooksva aasta hinnang:

n	Vaatlusi	Keskväärtaus	Standardhälve	Keskv. – s.h.	Keskv. + s.h.
1	4	-1.08	2.52	-3.59	1.44
2	4	-2.38	2.13	-4.51	-0.25
3	4	-2.90	1.64	-4.54	-1.26
4	4	-3.18	1.93	-5.11	-1.25
5	2	-2.56	2.34	-4.90	-0.22
6	2	-4.99	0.04	-5.03	-4.95
7	2	-3.71	1.43	-5.14	-2.28
8	1	-2.42	0.00	-2.42	-2.42

29. Tingimuseks on negatiivne eelmise aasta hinnang:

n	Vaatlusi	Keskväärtaus	Standardhälve	Keskv. – s.h.	Keskv. + s.h.
1	8	-0.04	0.51	-0.56	0.47
2	7	-0.25	0.44	-0.69	0.19
3	7	0.22	1.37	-1.15	1.59
4	6	0.48	1.09	-0.61	1.57
5	4	0.05	0.37	-0.32	0.42
6	3	0.35	0.12	0.23	0.47
7	3	0.73	0.29	0.44	1.03
8	2	0.39	0.62	-0.23	1.02
9	2	0.80	0.12	0.68	0.92
10	1	1.68	0.00	1.68	1.68

30. Tingimuseks on positiivne eelmise aasta hinnang:

n	Vaatlusi	Keskväärtaus	Standardhälve	Keskv. – s.h.	Keskv. + s.h.
1	7	-0.72	1.05	-1.77	0.33
2	7	-1.27	1.31	-2.59	0.04
3	7	-1.43	1.38	-2.81	-0.06
4	4	-0.26	0.18	-0.44	-0.08
5	4	-0.72	1.23	-1.94	0.51
6	4	-1.71	2.09	-3.80	0.37
7	3	-2.15	1.81	-3.97	-0.34
8	2	-0.42	1.18	-1.60	0.76

Tabel 31. Koondhinnangu andmed

Märkused. Koondhinnang (composite indicator, CI) on alusinflatsiooni, keskmise palga, töötuse määra, tööhõive määra, vabade ametikohtade arvu, tootmisvõimsuse rakendatuse määra, nõudluse ehituses, nõudluse tööstuses, nõudluse teeninduses ja majandusosalduksindeksi standardiseeritud väärtuste aritmeetiline keskmine; standardiseeritud väärtused põhinevad alates 2007. aasta 1. kvartalist kuni 2021. aasta 1. kvartalini avaldatud kvartaliandmete keskmistel (Eelarvenõukogu, 2018). Iga rida vastab erinevale aastakäigule; näiteks 2010. aastakäik on arvutatud 2010. aastal kättesaadavate andmete põhjal ajavahemiku 1. kv 2007 – 4. kv 2009 kohta. Aastane CI on sama aasta kvartaalsete CI-de keskmine, kasutades sama aastakäiku. Näiteks väärtus 1 või -1 tähendab seda, et CI on antud aastal 1 standardhälbe võrra üle või alla oma keskmise, mis näitab, et majandus on oma potentsiaalst kõrgemal või madalamal.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kevad 2010	0.94	0.24	-1.18										
Kevad 2011	1.18	0.42	-0.96	-0.65									
Kevad 2012	1.30	0.47	-1.04	-0.71	-0.02								
Kevad 2013	1.41	0.51	-1.15	-0.78	-0.03	0.04							
Kevad 2014	1.50	0.52	-1.25	-0.85	-0.05	0.02	0.11						
Kevad 2015	1.56	0.53	-1.32	-0.90	-0.06	0.01	0.09	0.10					
Kevad 2016	1.61	0.53	-1.38	-0.92	-0.06	0.00	0.08	0.09	0.05				
Kevad 2017	1.65	0.52	-1.46	-0.97	-0.09	-0.03	0.05	0.06	0.01	0.25			
Kevad 2018	1.62	0.47	-1.54	-1.04	-0.15	-0.09	-0.01	-0.01	-0.06	0.18	0.65		
Kevad 2019	1.57	0.42	-1.61	-1.10	-0.21	-0.16	-0.08	-0.08	-0.14	0.10	0.57	0.72	
Kevad 2020	1.56	0.39	-1.69	-1.15	-0.25	-0.21	-0.13	-0.13	-0.19	0.05	0.52	0.67	0.56
Kevad 2021	1.60	0.42	-1.68	-1.15	-0.24	-0.19	-0.11	-0.11	-0.17	0.08	0.55	0.71	0.59

Lisa 2. SB hinnangute märkide usaldamine: väga lihtne algoritm

Struktuurse eelarvepositsiooni puudujäägi (ülejäägi) usalduskünnised:

- valida, kas töötada eelmise aasta või jooksva aasta struktuurse eelarvepositsiooni hinnangute alusel;
- valida need, mis on puudujäägis (ülejäägis);
- arvutada ühe aasta, kahe aasta, kolme aasta jne pärast tehtud korrigeerimiste keskväärtus ja standardhälve;
- kaaluda perioodide arvu piiramist, valides ainult need, mille puhul on minimaalne arvvaatlusi (näiteks viis);
- valida suurim (väikseim) keskmine pluss (miinus) standardhälve ja muuta selle märki;
- see annab künnise. Kui puudujääk (ülejääk) on madalam (kõrgem) kui puudujäägi (ülejäägi) künnis, siis on olemas mõningane kindlus, et hinnang ei muuda hilisema korrigeerimise käigus märki.

Mõisted:

OG on SKP lõhe ja *CI* on koondhinnang, mis on standardiseeritud makromajanduslike näitajate aritmeetiline keskmine, mida kasutatakse selleks, et saada üldine ülevaade majanduse positsioonist majandustsüklis (vt punkt 4.2).

Null on juhtum, kui *OG* ja *CI* puhul on vastavalt $|OG| \leq OGz$ ja $|CI| \leq CIz$, kui OGz ja $CIz > 0$ ja väikesed; *positiivne*, kui vastavalt $OG > OGz$ ja $CI > CIz$; ja *negatiivne*, kui vastavalt $OG < -OGz$ ja $CI < -CIz$.

OGz tuleks valida nii, et kui $OG > OGz$, $OG < -OGz$ või $|OG| \leq OGz$, siis on väga usaldusväärne öelda, et majandus on potentsiaalselt kõrgemal, madalamal või potentsiaali tasemel. *CIz* valitakse sarnasel viisil.

Soovituslikud väärtused Eesti jaoks on $OGz = 0,75\%$ potentsiaalsest SKPst ja $CIz = 0,15$.

CI ja OG kooskõla tähendab, et mõlemad on positiivsed, mõlemad on negatiivsed või mõlemad on null.

$CI > OG$ tähendab, et *CI* on positiivne, samas kui *OG* on null või negatiivne, või *CI* on null ja *OG* on negatiivne.

$CI < OG$ tähendab, et *OG* on positiivne, samas kui *CI* on null või negatiivne, või *OG* on null ja *CI* on negatiivne.

Usaldusväarsuse tabelid:

Kõigepealt valida ülemine paneel juhuks, kui $SB < 0$, ja alumine paneel juhuks, kui $SB > 0$; seejärel valida vastav veerg; lõpuks valida vastav rida.

$SB < 0$	ja künnisest madalam ja...	kuid künnisest kõrgem ja...
...CI ja OG on kooskõlas, siis:	on suur kindlus, et on puudujääk.	on mõningane kindlus, et on puudujääk.
...CI > OG: OG-d tõenäoliselt korrigeeritakse ülespoole, nii et SB-d tõenäoliselt korrigeeritakse allapoole, siis:	on suurim kindlus, et on puudujääk.	on suur kindlus, et on puudujääk.
...CI < OG: OG-d tõenäoliselt korrigeeritakse allapoole, nii et SB-d tõenäoliselt korrigeeritakse ülespoole, siis:	on mõningane kindlus, et on puudujääk.	on väga tõenäoline, et on ülejääk, kui see ei ole väga lähedal 0,00-le.

$SB > 0$	ja künnisest kõrgem ja...	kuid künnisest madalam ja...
...CI ja OG on kooskõlas, siis:	on suur kindlus, et on ülejääk.	on mõningane kindlus, et on ülejääk.
...CI < OG: OG-d tõenäoliselt korrigeeritakse allapoole, nii et SB-d tõenäoliselt korrigeeritakse ülespoole, siis:	on suurim kindlus, et on ülejääk.	on suur kindlus, et on ülejääk.
...CI > OG: OG-d tõenäoliselt korrigeeritakse ülespoole, nii et SB-d tõenäoliselt korrigeeritakse allapoole, siis:	on mõningane kindlus, et on ülejääk.	on väga tõenäoline, et on puudujääk.

Oluline märkus:

Usaldusväarsuse tabelid toimivad tõenäoliselt seda paremini, mida kaugemal on hinnang nullist. Väga nullilähedaste SB-de puhul on ilmselt mõistlik eeldada mitmete aastate jooksul mitmeid märgimuutusi. Eesti puhul on *väga nullilähedase* soovituslik väärtus 0,20, mis tähendab seda, et kui SB absoluutväärtus on väiksem kui 0,20, tuleks seda pidada väga nullilähedaseks (vt eespool).

Lisakriteerium usaldusväarsuse kohta ja veel:

SB märk ei pruugi ikkagi kindel olla. Võib arvutada, kui palju tuleks viimast OG hinnangut korrigeerida, et viimane SB hinnang muudaks märki, kui kasutada viimaseid GB (valitsemissektori nominaalne eelarvepositsioon) ja OO (ühekordsed ja ajutised eelarvemeetmed) hinnanguid ning eeldades, et neid rohkem ei korrigeerita, ning samuti eeldades, et poolelastsus ei muutu ja et meetodilisi muudatusi ei tehta. Kas vajaliku OG korrigeerimise ulatus on usutav, arvestades, et järjestikused OG korrigeerimised võivad olla suured isegi mitu aastat pärast vaatlusaastat? OG järjestikused korrigeerimised 10 aastat pärast vaatlusaastat olid absoluutarvudes keskmiselt 0,77 protsendipunkti, standardhälve oli 0,68 ja maksimum oli näiteks jahmatamapanev 2,36 protsendipunkti.

Lisaks sellele sisaldavad uued CI aastakäigud rohkem andmeid ja uute aastakäikude arvutamisel võib teha uusi OG-CI võrdlusi, et ajakohastada ootusi selle kohta, kas OG võib tõusta või langeda.